

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Ankara Sanayi Odası Sunumu

Durmuş YILMAZ
Başkan

25 Mart 2011

Sunum Planı

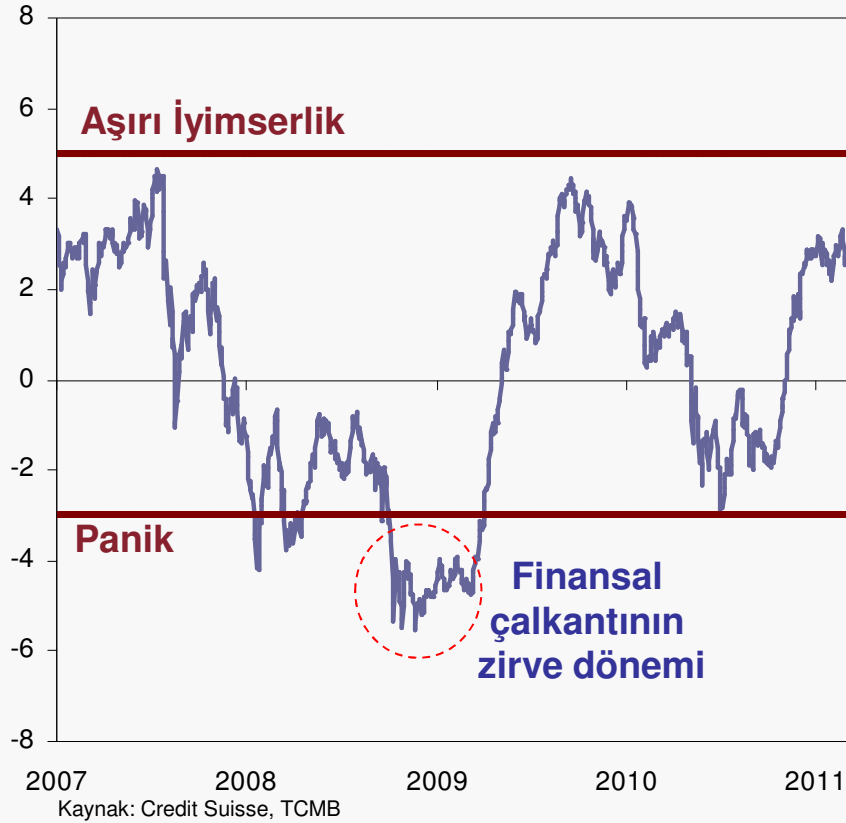
- I. Küresel Görünüm**
- II. Türkiye Ekonomisindeki Son Gelişmeler**
- III. Enflasyon Gelişmeleri**
- IV. Para Politikası**

I. Küresel Görünüm

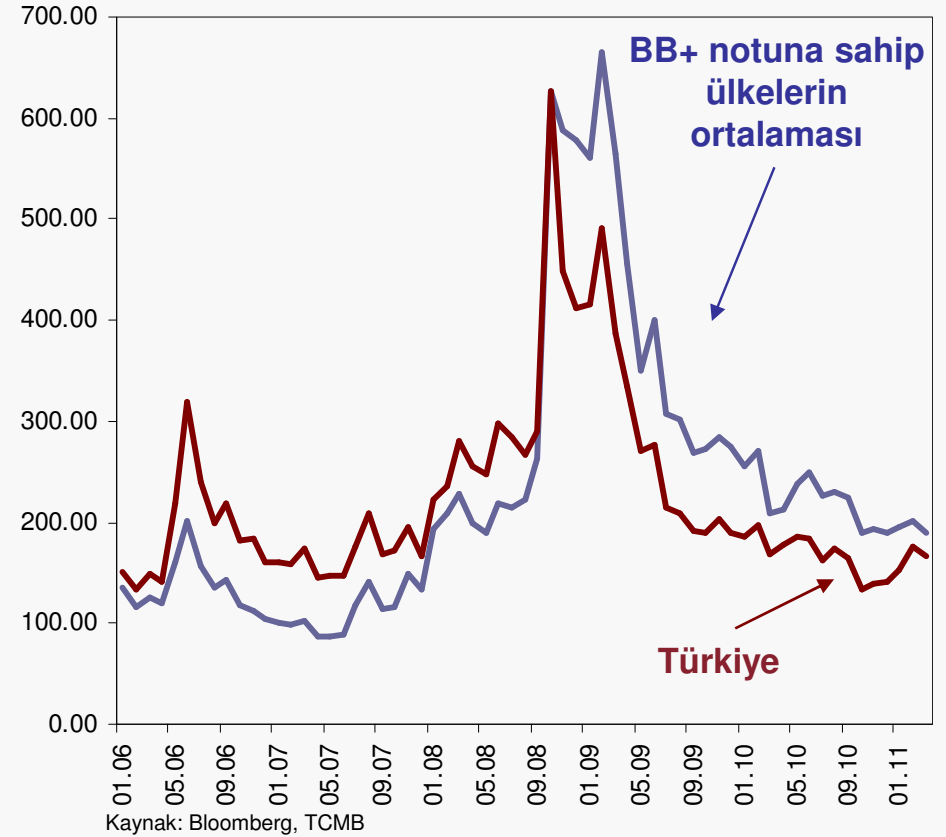
Risk Göstergeleri

Bazı Avrupa ülkelerinde yaşanan kamu maliyesine ilişkin sorunlar nedeniyle bozulan küresel risk iştahının, aradan geçen zaman zarfında daha olumlu bir görünüm izlediği görülmektedir. Türkiye'nin risk primi, 2009 yılından bu yana benzer kredi notuna sahip olan ülkelerin altında seyretmektedir.

Global Risk İştahı Endeksi



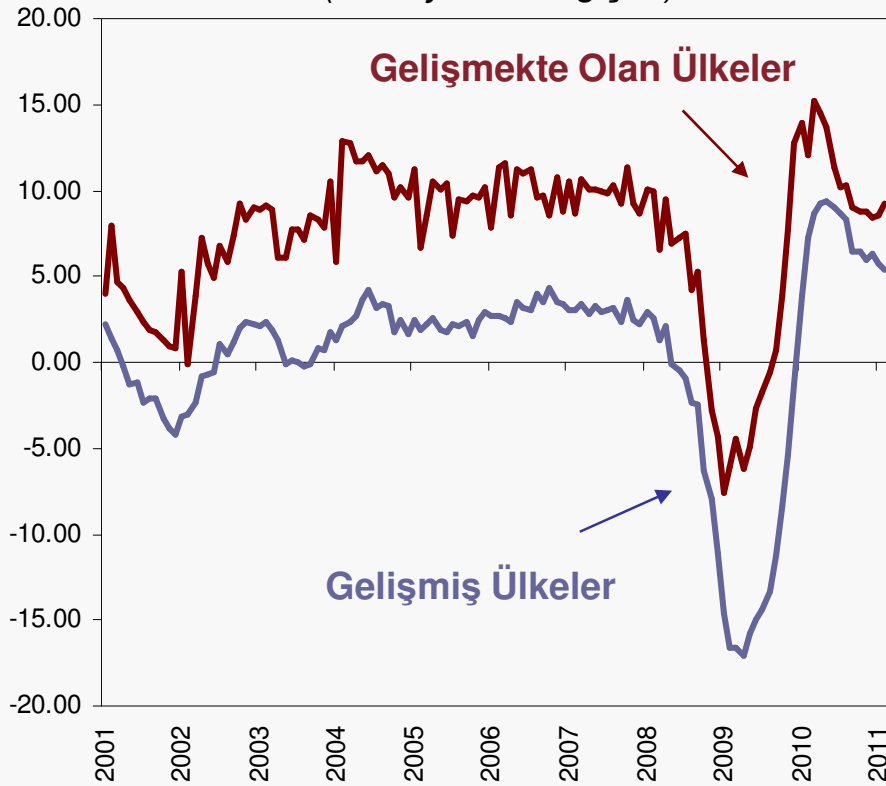
BB+ Notuna Sahip Ülkelerin CDS Oranları



Küresel Büyüme

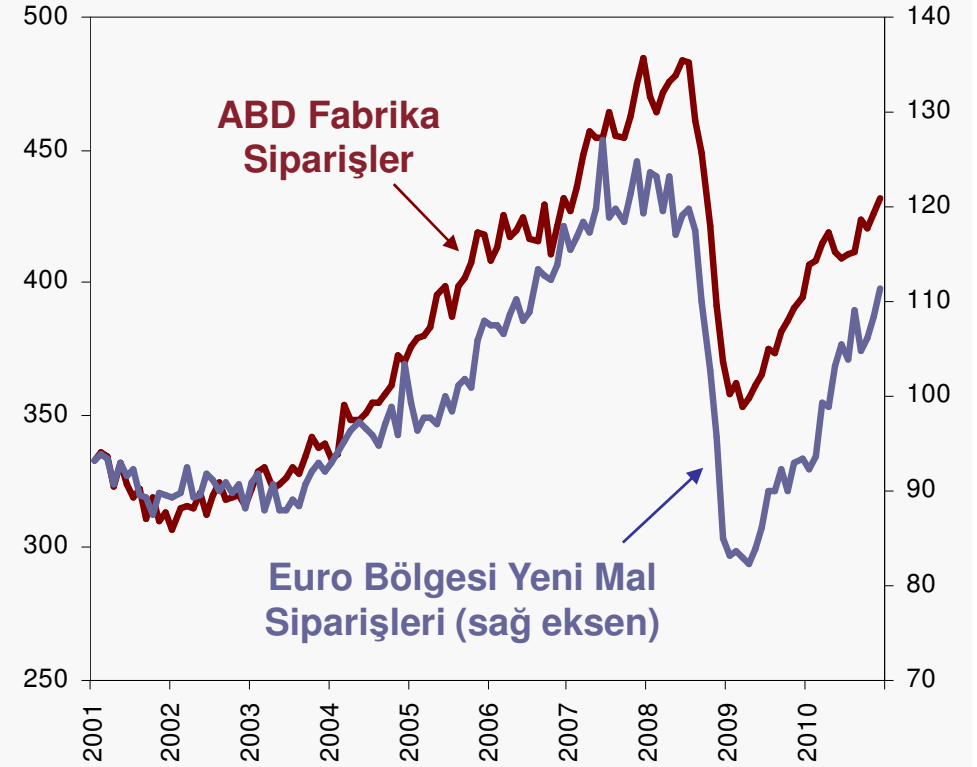
Finansal göstergelerde ve iktisadi faaliyette gözlenen toparlanmaya rağmen, küresel ekonomiye ilişkin belirsizlikler henüz ortadan kalkmamıştır.

Sanayi Üretimi Endeksi
(Yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

Mal Siparişleri
(Milyar ABD doları)

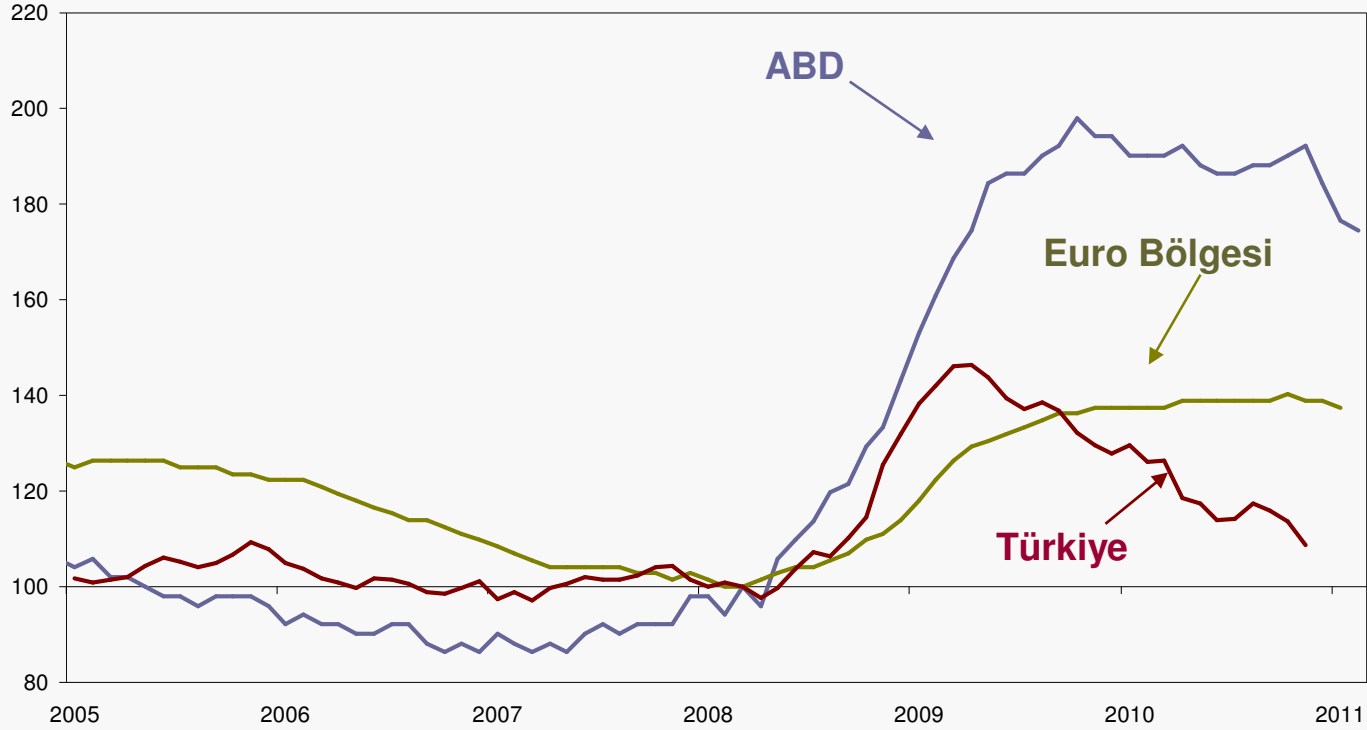


Kaynak: Bloomberg, TCMB

İstihdam Gelişmeleri

Gelişmiş ülkelerin emek piyasalarındaki olumsuz görünüm devam etmektedir. Türkiye’de ise istihdam koşullarının daha olumlu bir görünüm sergilediği ancak işsizlik oranlarının halen yüksek seviyelerde bulunduğu gözlenmektedir.

Türkiye, ABD ve Euro Bölgesinde İşsizlik Oranı
(Mart 2008 = 100)

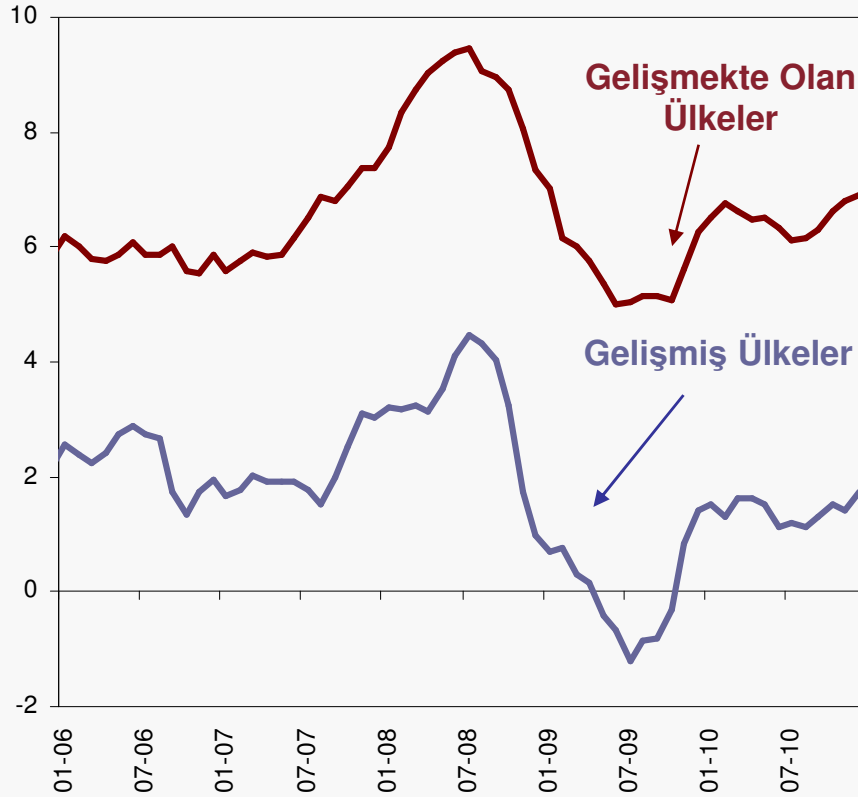


Kaynak: Bloomberg, TÜİK, TCMB

Küresel Enflasyon

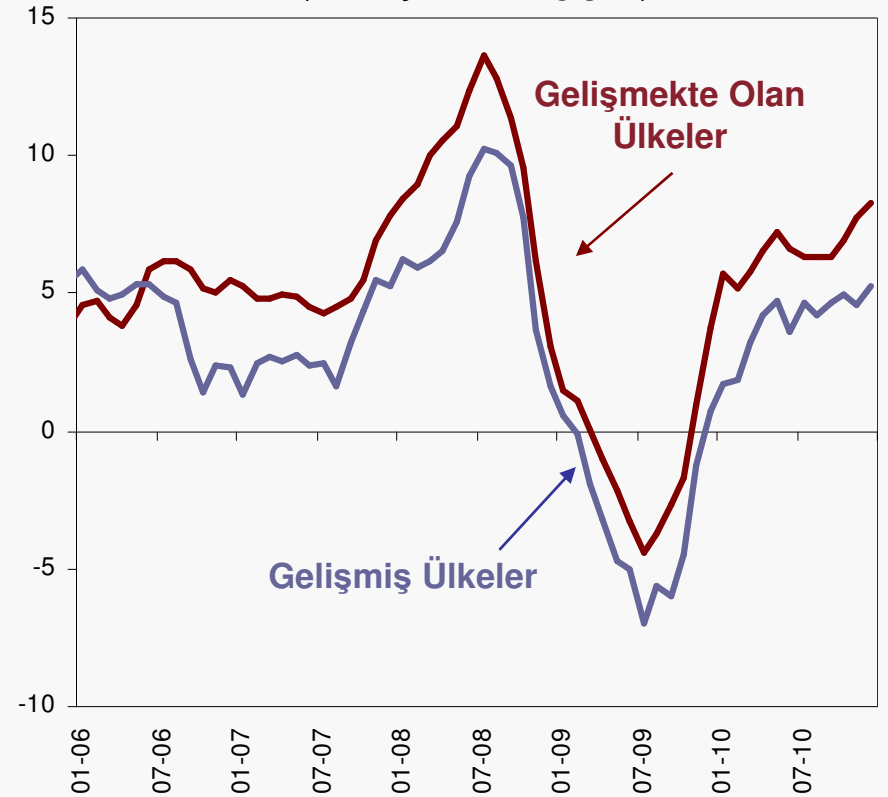
Artan emtia fiyatlarına ve parasal genişleme sürecinin gecikmeli etkilerine bağlı olarak küresel enflasyon riski devam etmektedir.

Tüketici Fiyatları Endeksi
(Yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

Üretici Fiyatları Endeksi
(Yıllık yüzde değişim)



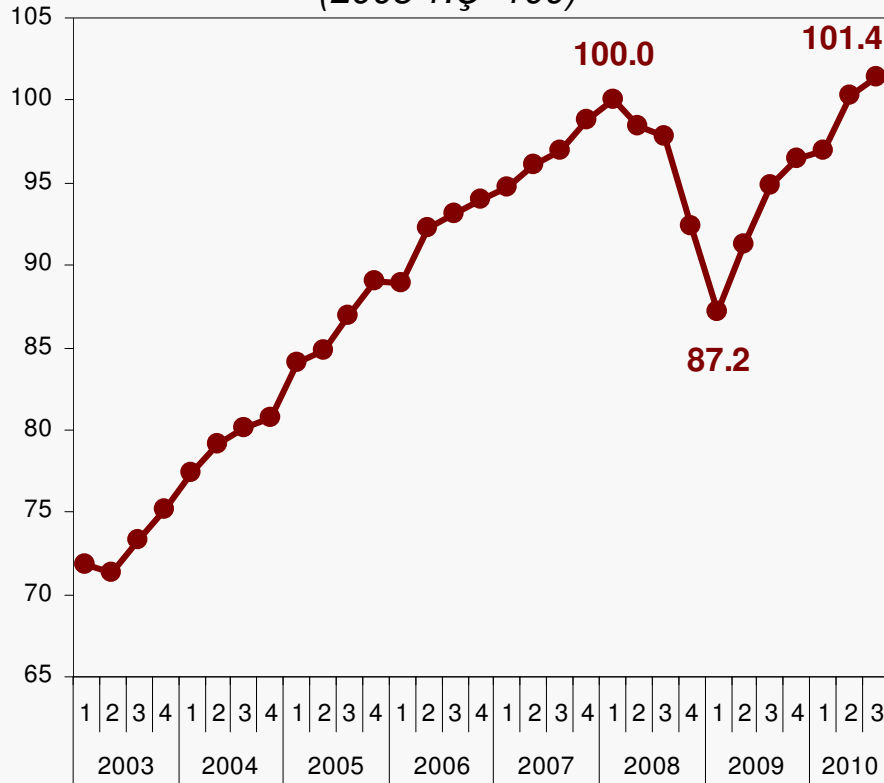
Kaynak: Bloomberg, TCMB

II. Türkiye Ekonomisindeki Son Gelişmeler

GSYİH Kriz Öncesi Seviyesinin Üzerinde

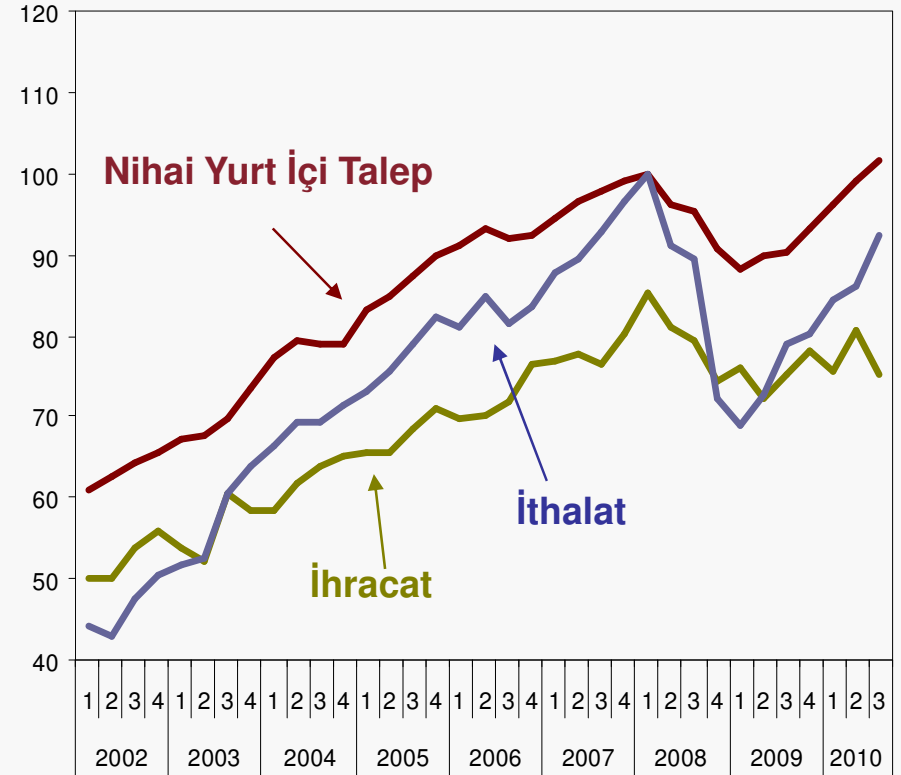
Son dönemde iktisadi faaliyete dair açıklanan veriler Enflasyon Raporu'nda sunduğumuz görünümle büyük ölçüde uyumlu gerçekleşmiştir. 2010 yılı büyüme hızının Orta Vadeli Program hedefinin oldukça üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Mevsimsellikten Arındırılmış GSYİH
(2008 1.Ç=100)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Talep Unsurlarındaki Eğilim
(Mevsimsellikten arındırılmış, 2008 1.Ç=100)

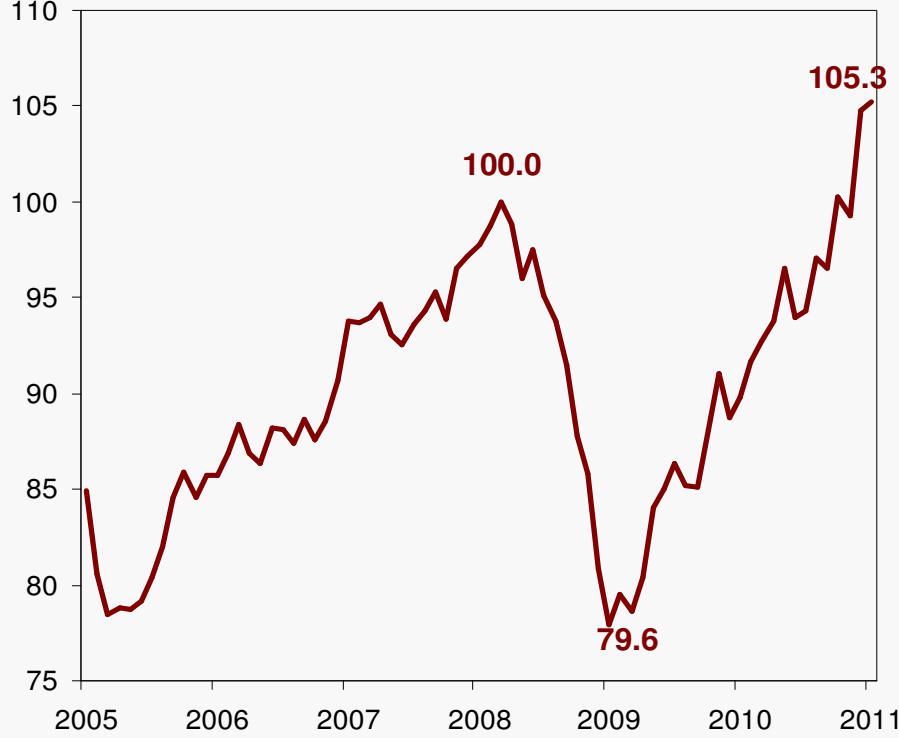


Kaynak: TÜİK, TCMB

Üretim Göstergeleri Yukarı Yönlü

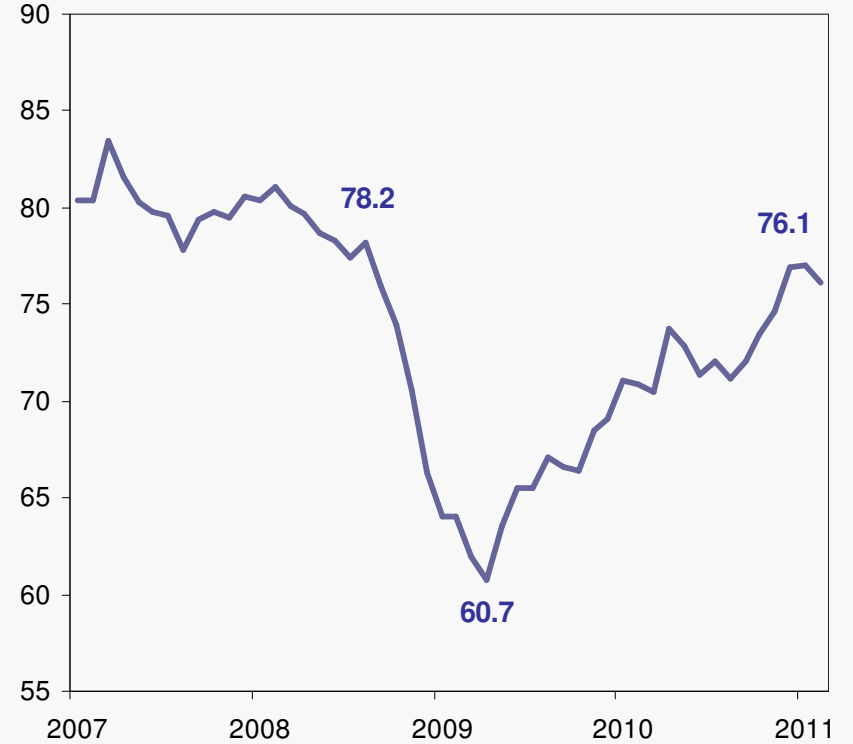
Sanayi üretim endeksinde 2010 yılının son çeyreğinde yüksek oranlı artışlar gözlenmiştir. Endekste Ocak ayında daha ılımlı bir artış yaşandığı görülmektedir.

Sanayi Üretim Endeksi
(Mart 2008=100)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Kapasite Kullanım Oranı

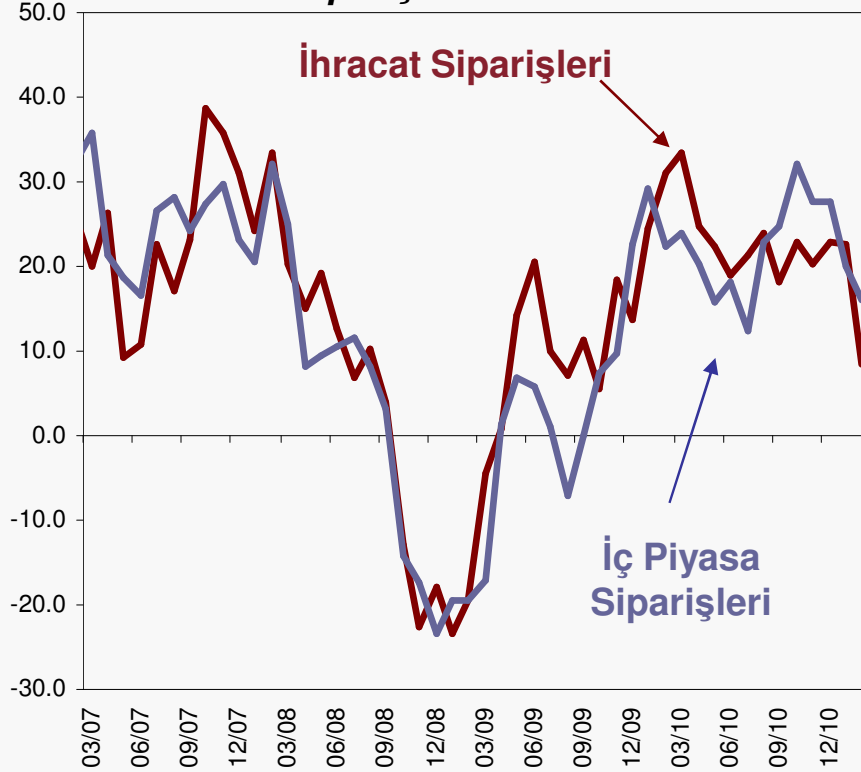


Kaynak: TCMB

Sipariş Eğilimleri

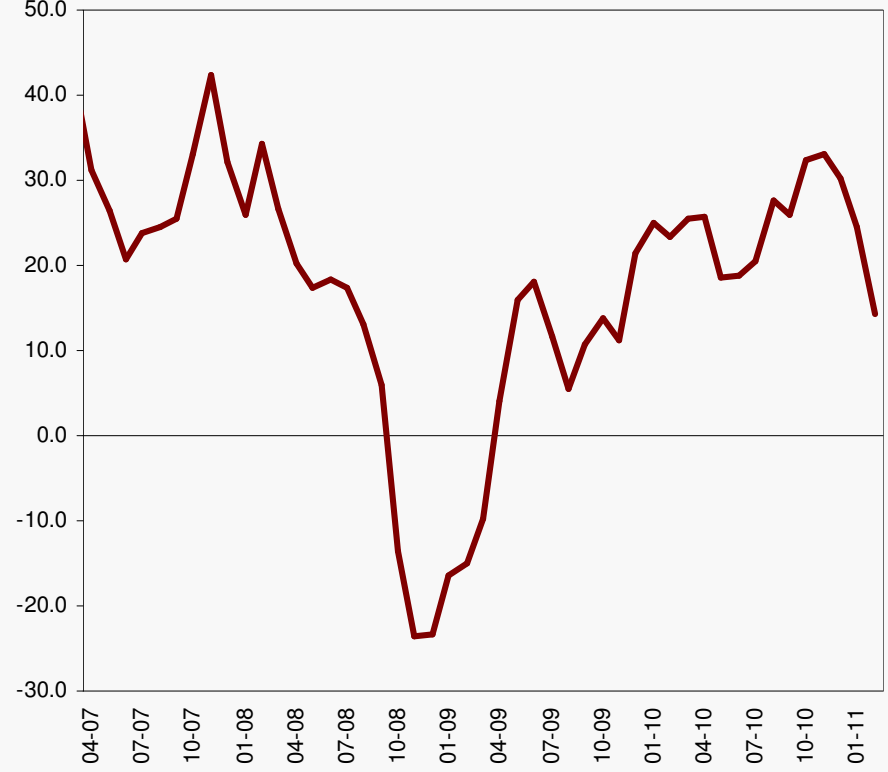
Üretim ve sipariş beklentileri 2011 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre iktisadi faaliyette daha ılımlı bir büyüme yaşanacağına işaret etmektedir.

**Gelecek Üç Aya Yönelik
Sipariş Beklentileri**



Kaynak: İktisadi Yönelim Anketi, TCMB

**Gelecek Üç Aya Yönelik
Üretim Hacmi Beklentileri**

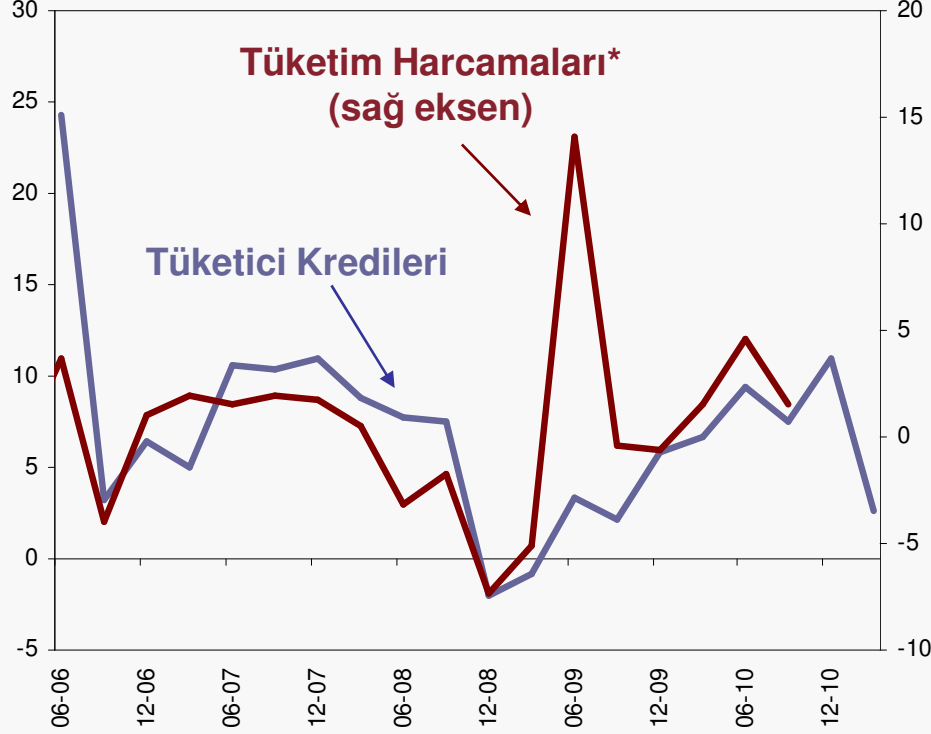


Kaynak: İktisadi Yönelim Anketi, TCMB

Tüketim Talebi

Tüketim talebi göstergeleri de iç sipariş beklentilerinin ortaya koyduğu tabloyu teyit etmektedir.

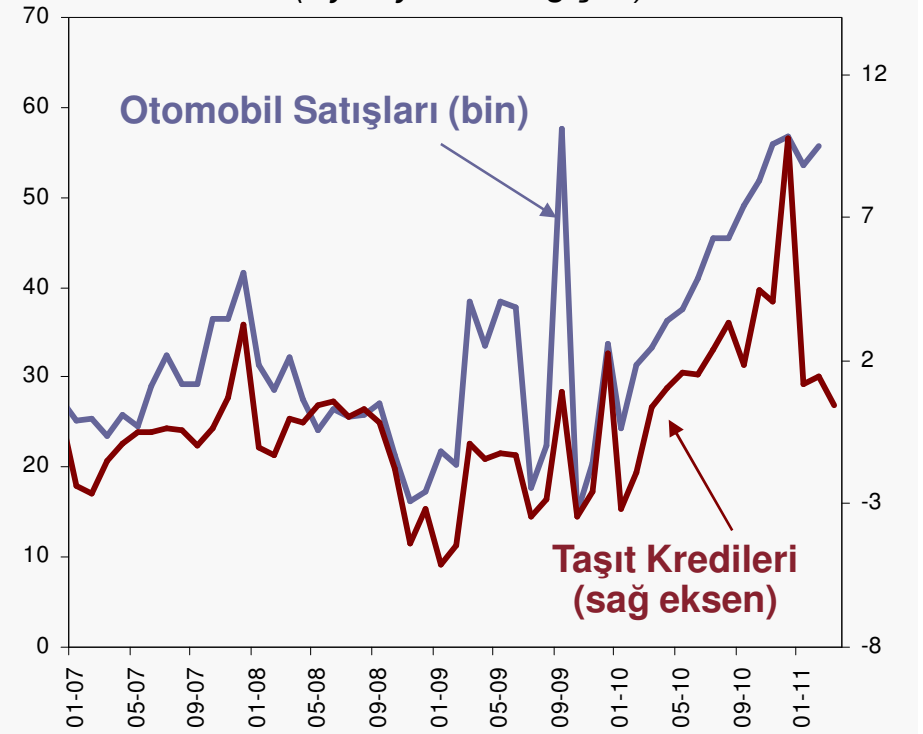
Tüketici Kredileri ve Tüketim Harcamaları
(Çeyreklik yüzde değişim)



* Mevsimsellikten arındırılmış. Konut, Su, Elektrik, Gaz ve Diğer Yakıtlar Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri, Ulaştırma ve Haberleşme, Eğlence ve Kültür

Kaynak: TÜİK, TCMB

Otomobil Satışları ve Taşıt Kredileri
(Aylık yüzde değişim)



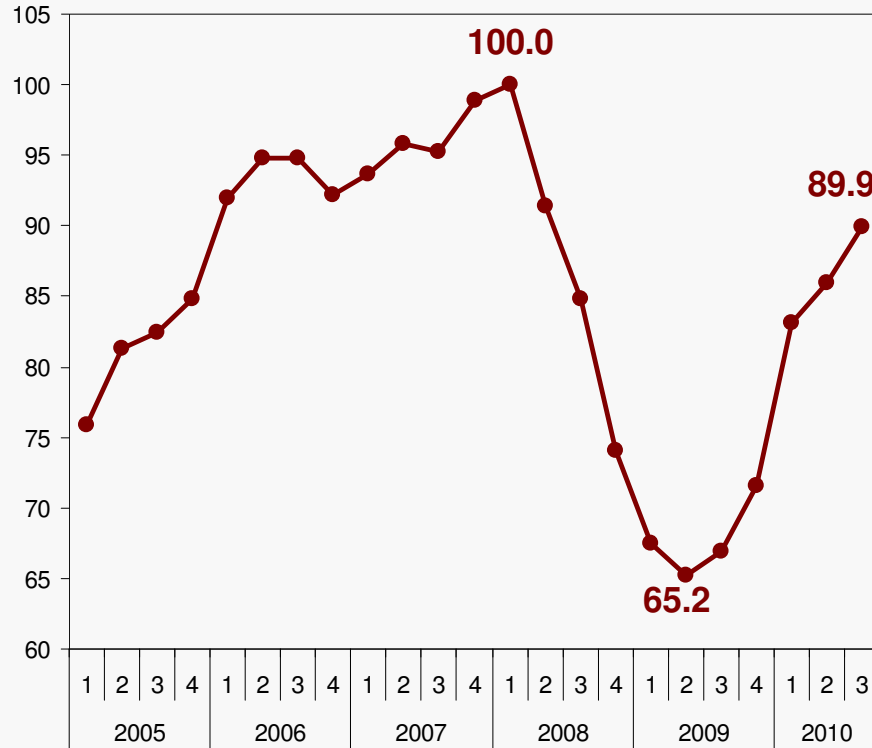
Kaynak: TÜİK, TCMB

Yatırım Talebi

Yatırım harcamalarında gözlenen hızlı artış 2011 yılının ilk çeyreğinde de devam etmektedir.

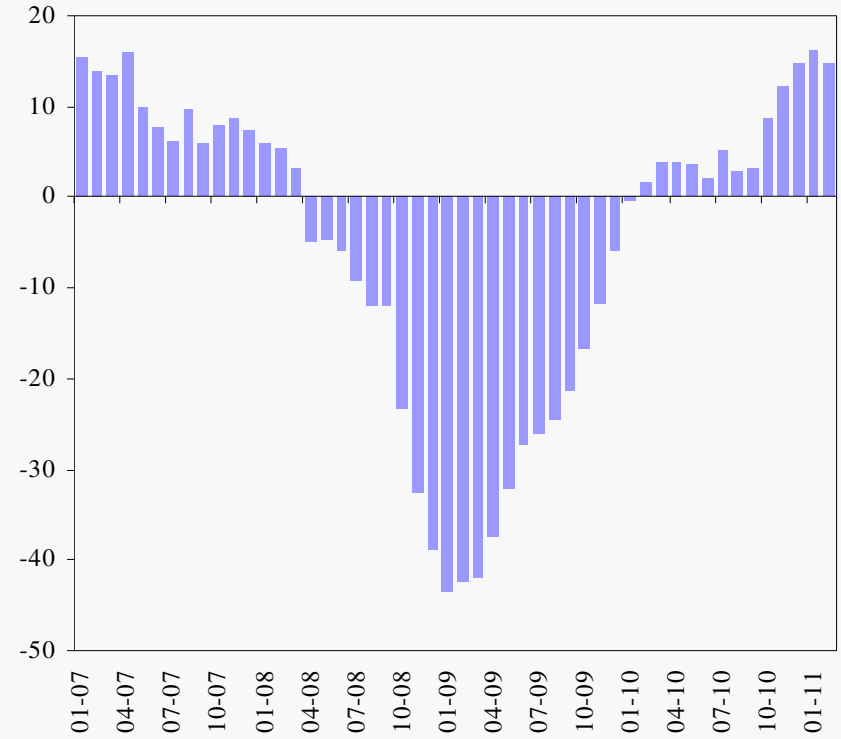
Yatırım Harcamaları

(Mevsimsellikten arındırılmış, 2008 1.Ç=100)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Sabit Sermaye Yatırım Harcama Beklentisi

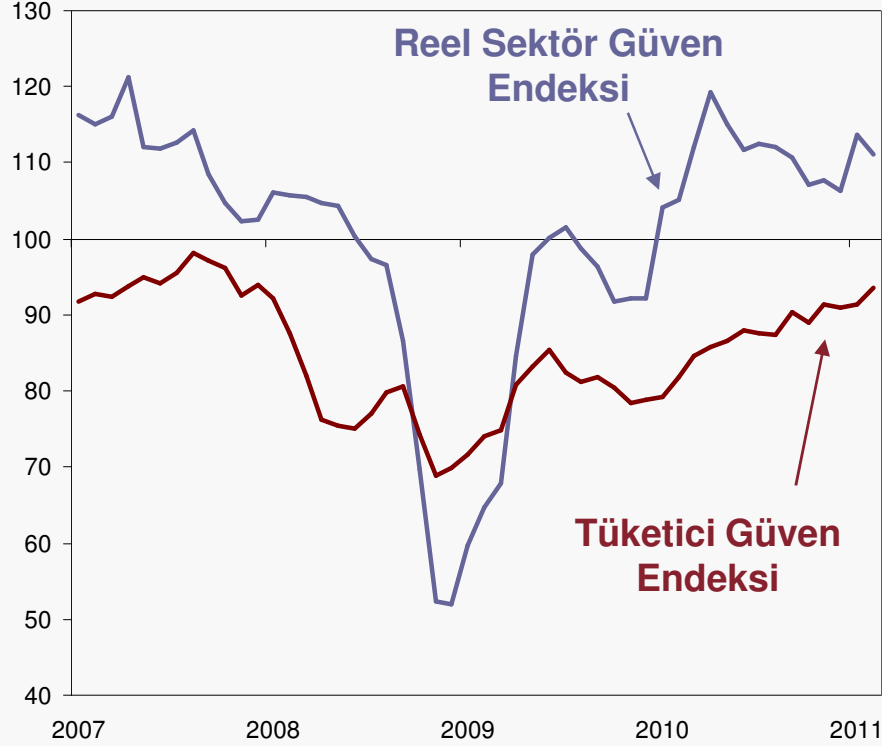


Kaynak: TCMB

Beklentiler

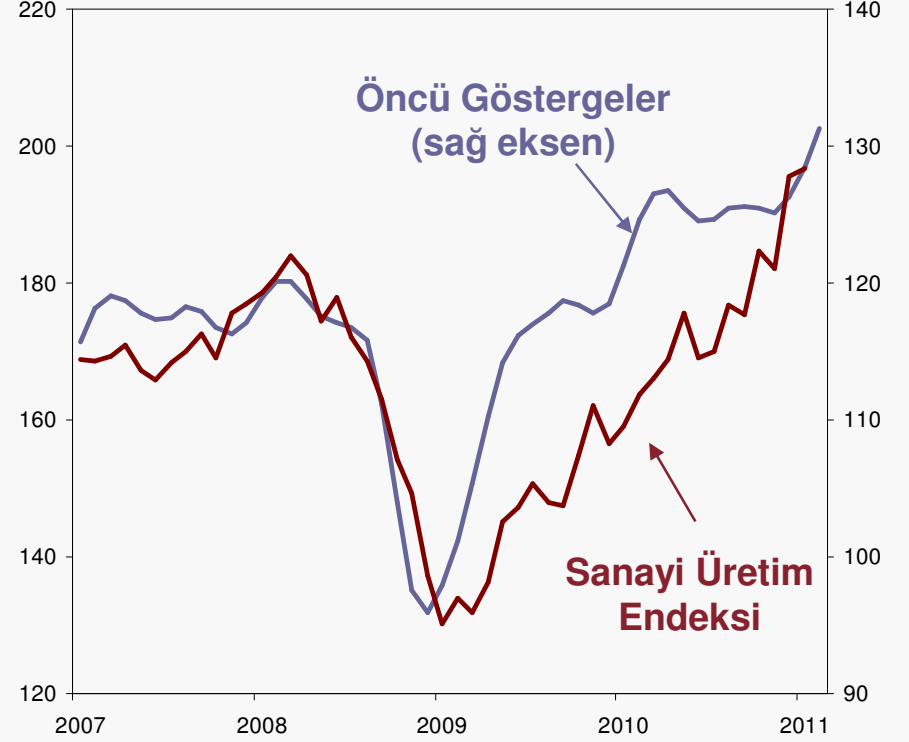
2010 yılının son çeyreğinde reel sektör ve tüketici güveninde süregelen iyileşme, iç talepteki artışı desteklemektedir.

Reel Sektör ve Tüketici Güven Endeksleri



Kaynak: TCMB

Öncü Göstergeler ve Sanayi Üretim Endeksi*



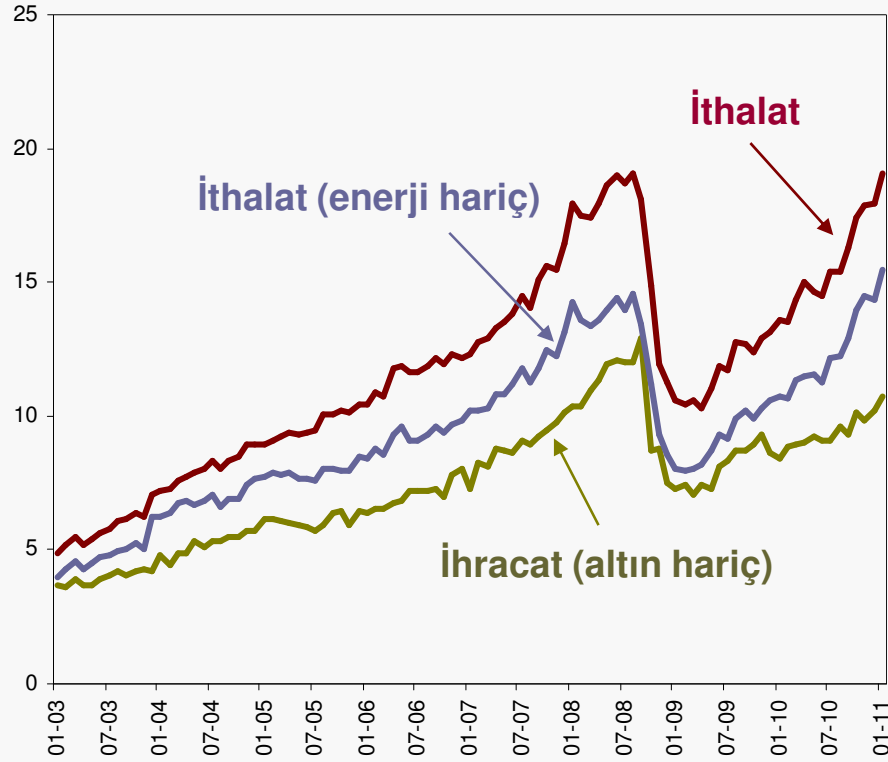
* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Dış Ticaret Gelişmeleri

Dış talep yakın dönemde bir miktar hızlanmakla birlikte, görece olarak zayıf seyrini korumaktadır.

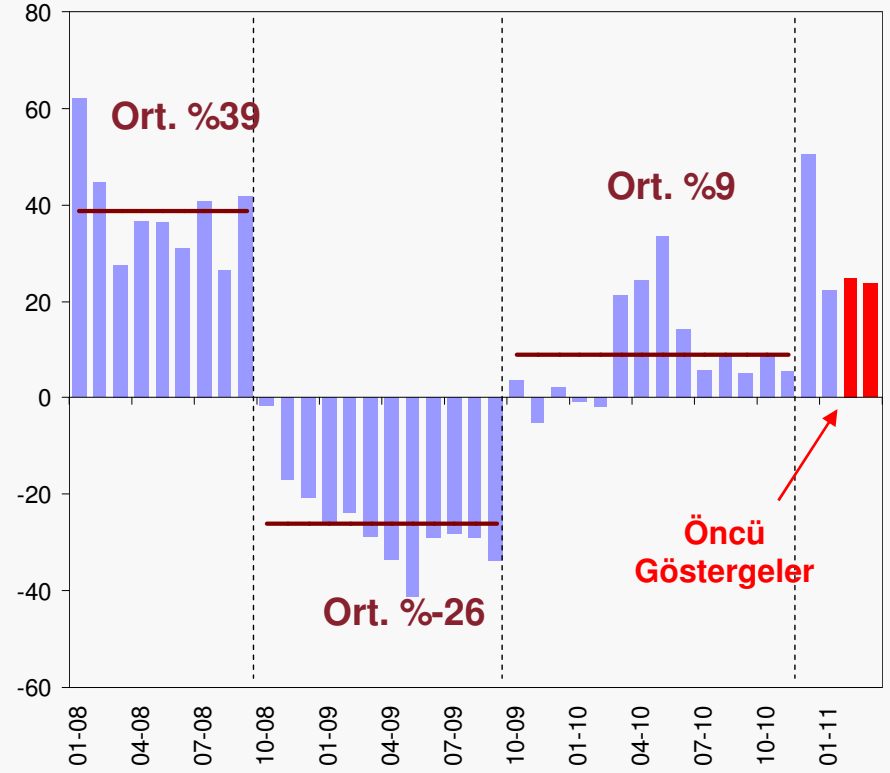
Nominal İthalat ve İhracat

(Mevsimsellikten Arındırılmış, milyar ABD doları)



İhracat

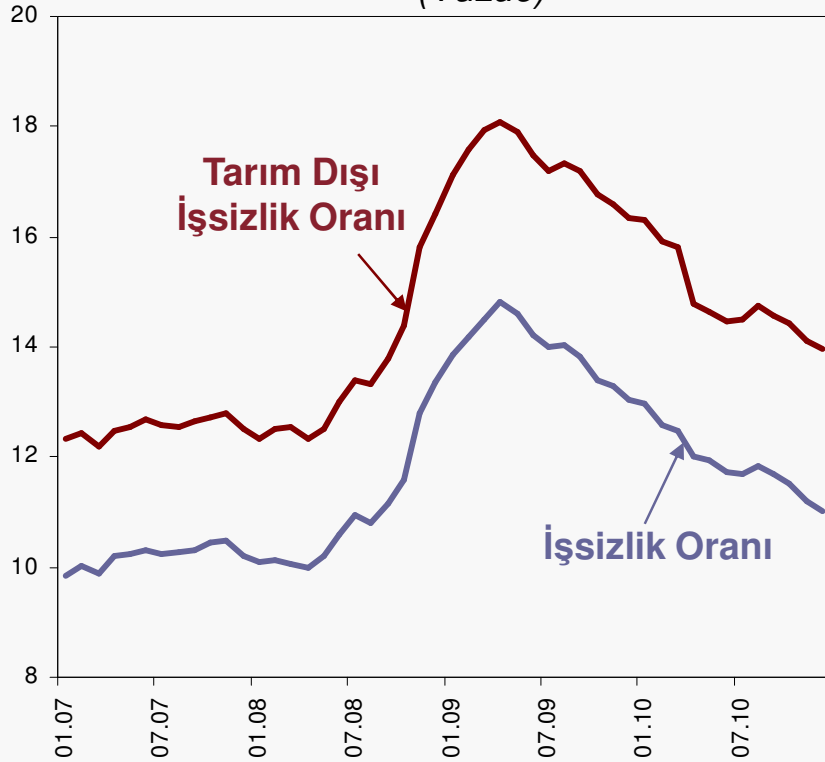
(Yıllık yüzde değişim)



İstihdam Koşullarında İyileşme

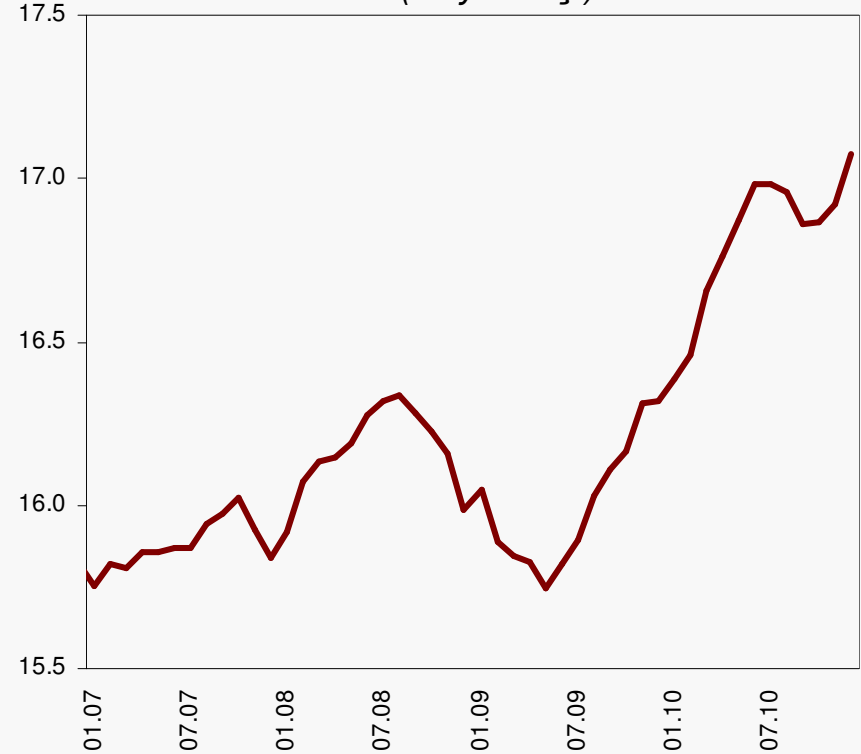
İstihdam koşullarındaki iyileşme sürmektedir. 2010 yılının üçüncü çeyreğinde tarım dışı istihdamda yaşanan duraksamanın geçici olduğu ve yılın son çeyreğinde tarım dışı istihdam artışının tekrar başladığı görülmektedir.

İşsizlik Oranları*
(Yüzde)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Tarım Dışı İstihdam*
(Milyon kişi)

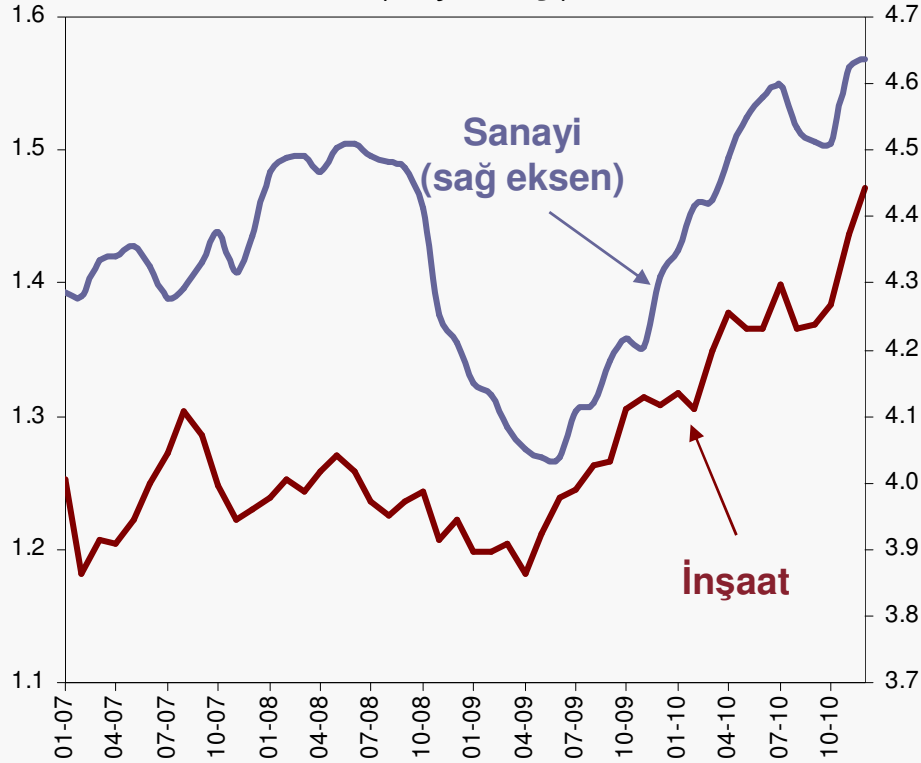


*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Sektörel İstihdam

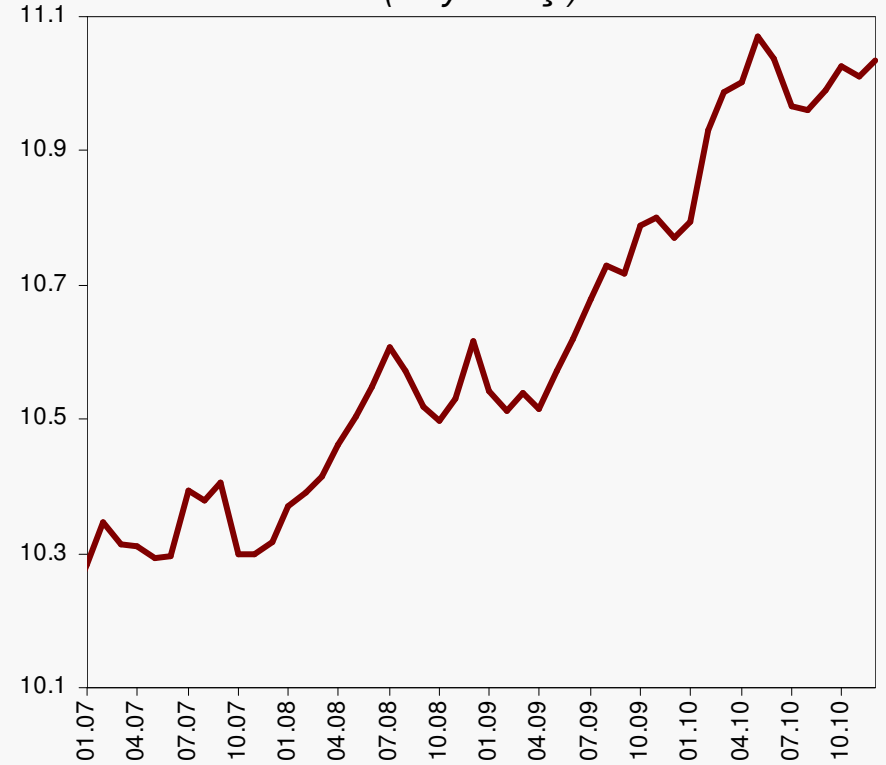
Nitekim inşaat ve sanayi istihdamı, üretim gelişmelerine paralel olarak son çeyrekte belirgin bir artış kaydetmiştir.

İnşaat ve Sanayi Sektörlerinde İstihdam*
(Milyon kişi)



* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Hizmetler Sektöründe İstihdam*
(Milyon kişi)

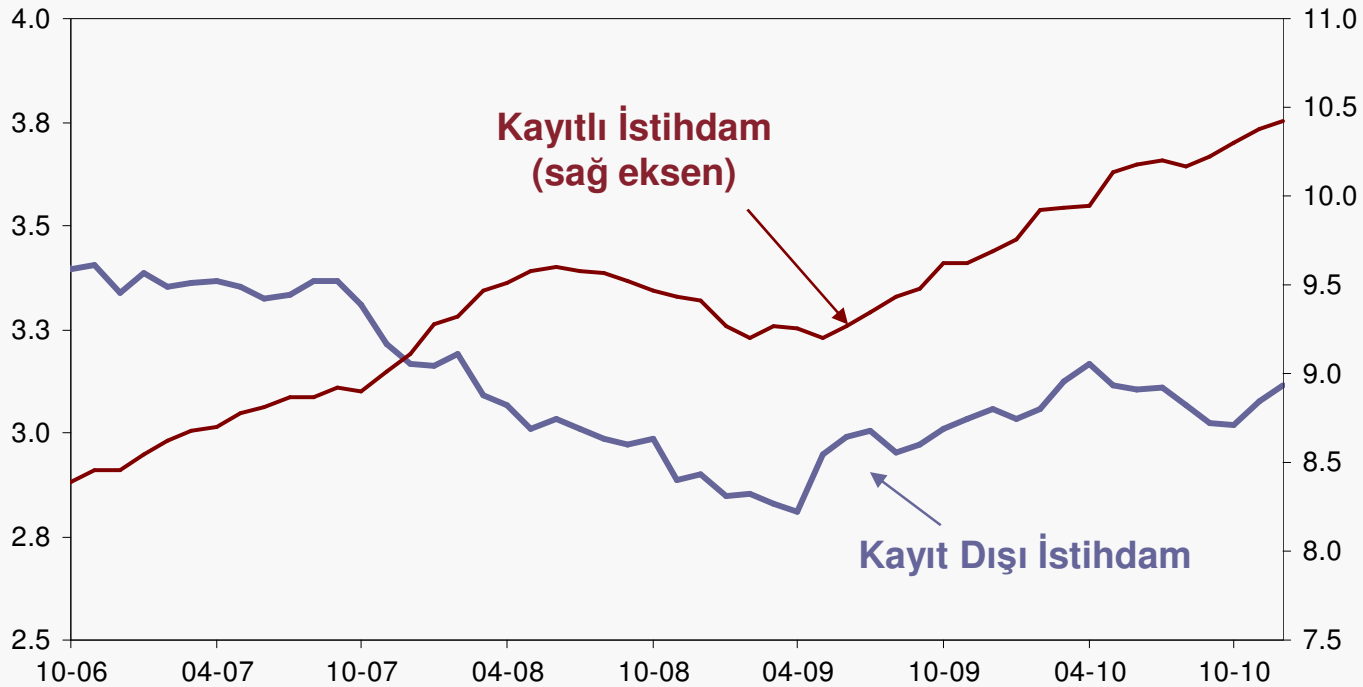


* Mevsimsellikten arındırılmış
aynak: TÜİK, TCMB

Kayıtlı İstihdam

Ücretli ve yevmiyeli çalışanlar içinde kayıtlı istihdamın oranı artmaya devam ederken, kayıt dışı istihdam yatay bir seyir izlemektedir.

Kayıtlı ve Kayıt Dışı İstihdam
(Ücretli ve yevmiyeli çalışanlar, milyon kişi)

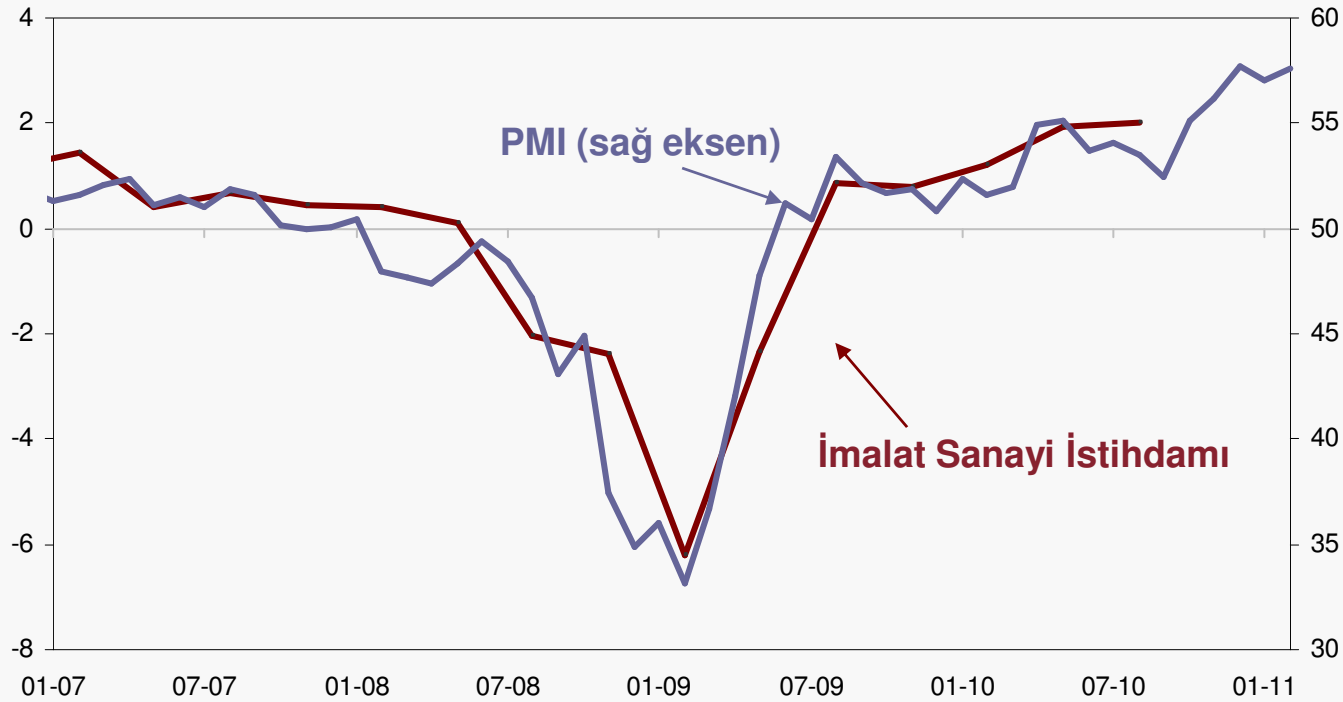


* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

İşgücü Piyasası

Öncü göstergeler sanayi sektöründeki istihdamın, üretim gelişmelerine paralel olarak artmaya devam ettiğine işaret etmektedir.

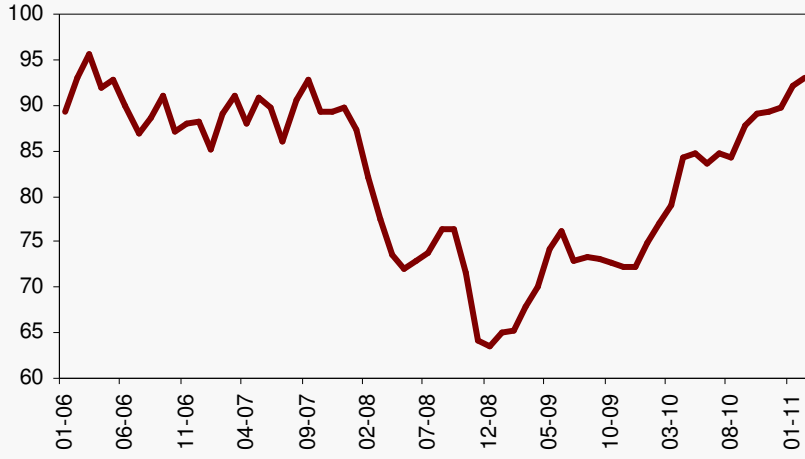
İmalat Sanayi İstihdamı* ve PMI İstihdam Göstergesi



* Mevsimsellikten arındırılmış çeyreklik değişim
Kaynak: TÜİK, Markit, TCMB

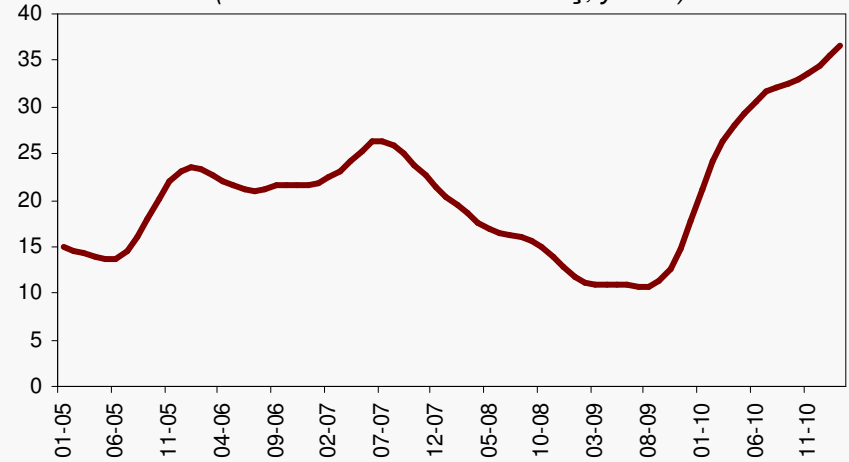
İşgücü Piyasasına İlişkin Göstergeler

İş Bulma Olanakları
(Mevsimsellikten arındırılmış)



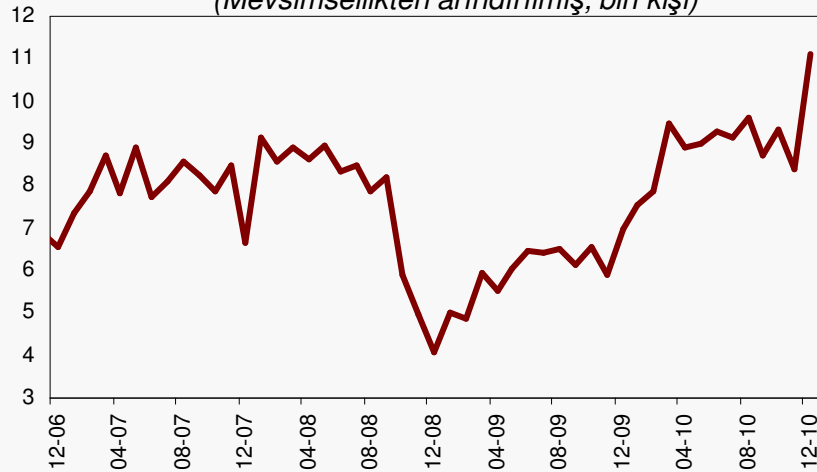
Kaynak: İktisadi Yönelim Anketi, TCMB

Açık İş Oranı*
(Mevsimsellikten arındırılmış, yüzde)



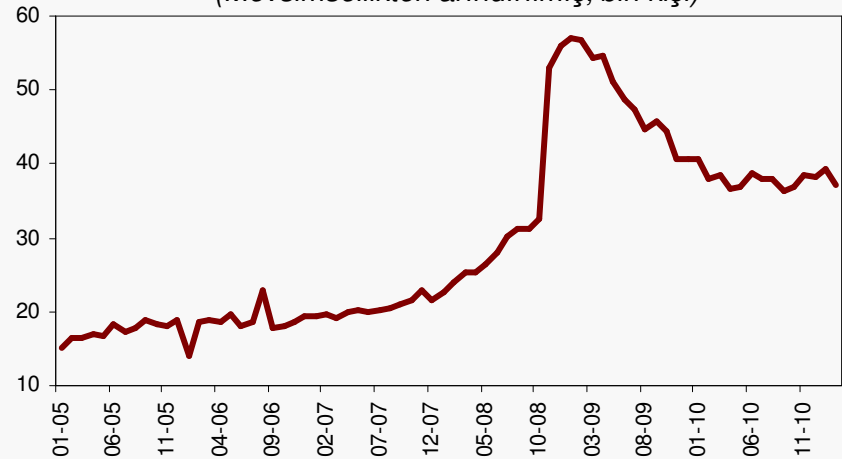
*İŞKUR'da kayıtlı Açık İşlerin (Özel) İŞKUR'a iş aramak için başvuran işsizlere oranı

Kariyer.net Yeni İş İlanları
(Mevsimsellikten arındırılmış, bin kişi)



Kaynak: Kariyer.net, TCMB

İşsizlik Sigortasına Yapılan Başvurular
(Mevsimsellikten arındırılmış, bin kişi)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Kredi Hacmi

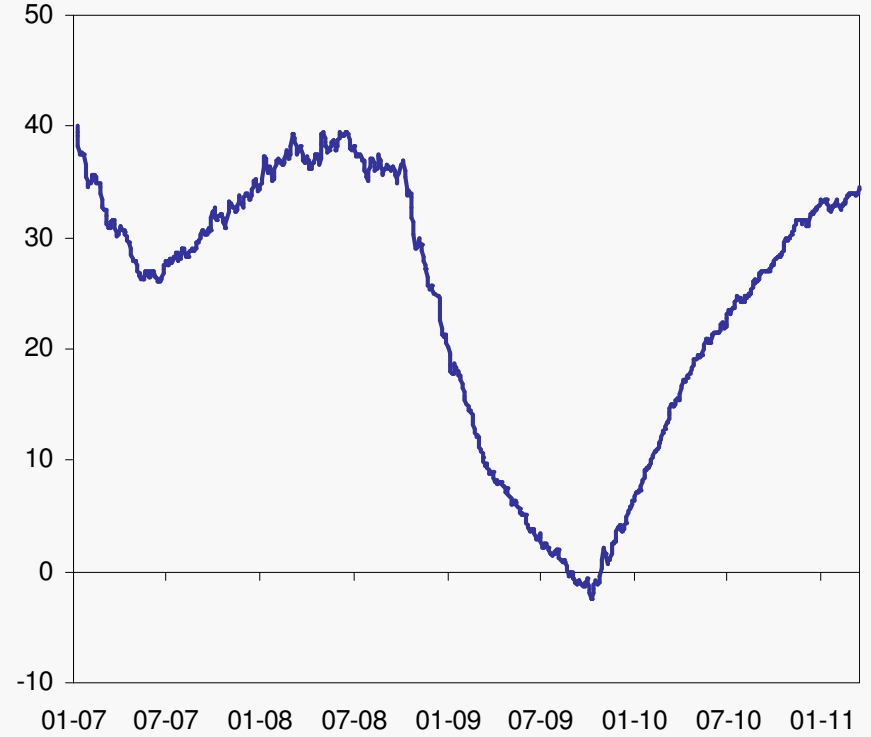
Kredi hacmindeki genişleme ekonominin büyüklüğüne kıyasla kriz öncesi seviyelerinin üzerinde seyretmektedir.

Kredi Hacmindeki Değişimin GSYİH'ye Oranı*
(Bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim)



* Kur etkisinden arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Kredi Hacminde Değişim*
(Geçen yılın aynı dönemine göre yüzde değişim)

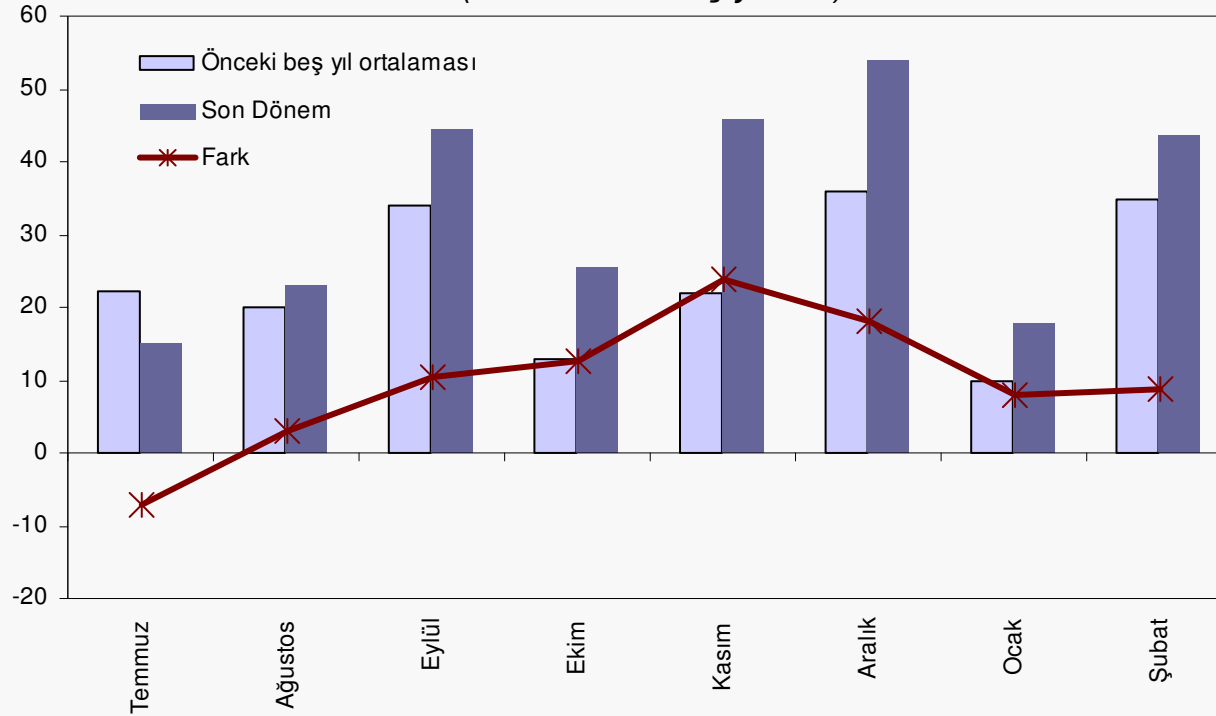


* Kur etkisinden arındırılmış
Kaynak: TCMB

Kredi Hacmi

Yeni açılan kredi miktarında geçmiş yıllar ortalamasına kıyasla ortaya çıkan yukarı yönlü sapma, alınan tedbirler neticesinde azalma eğilimine girmiştir.

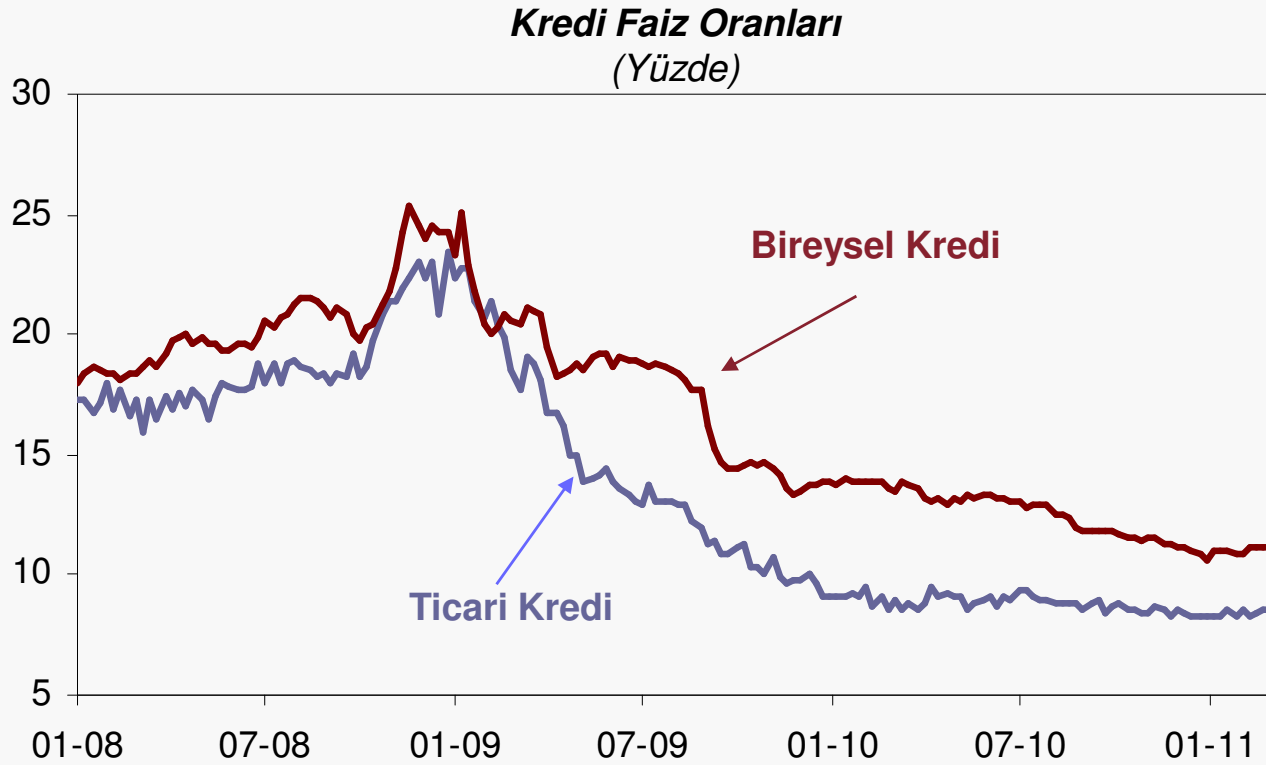
Kredi Hacminde Aylık Değişim*
(Yıllıklandırılmış yüzde)



* Kur etkisinden arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Kredi Faizleri

Kredi faizlerinde belirgin bir değişiklik gözlenmemektedir. Bu durum, para politikasına ilişkin alınan son kararların daha ziyade likidite kanalı üzerinden etkili olduğuna ve BBDK'nın yeni düzenlemeleri doğrutusunda bankaların kredi standartlarını sıkılaştırmaya başladıklarına işaret etmektedir.

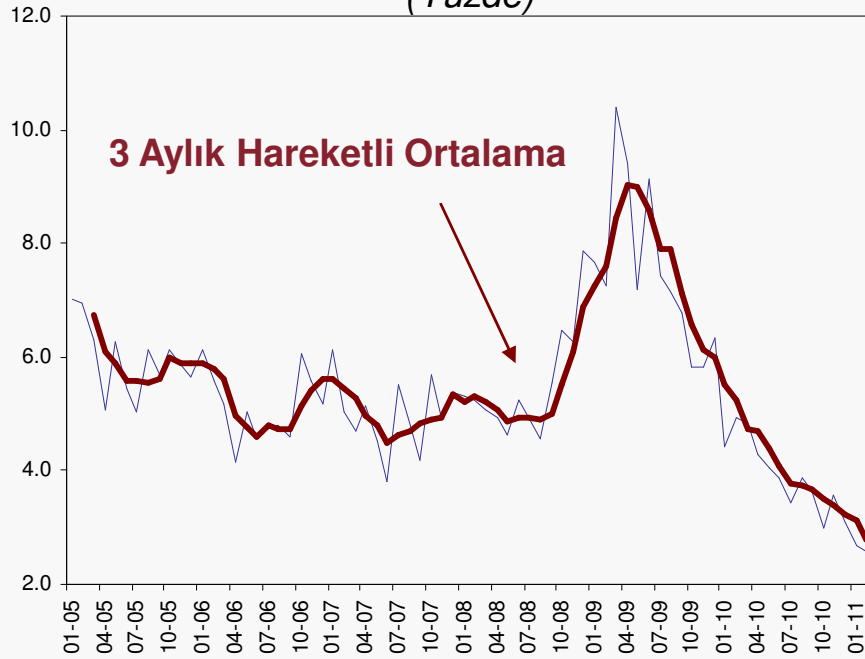


Kaynak: TCMB

Ticari Faaliyetler

İktisadi faaliyetteki toparlanmaya paralel olarak karşılıksız çıkan çek adeti gerilemekte, tahsili gecikmiş krediler azalmakta, açılan şirket sayısı artmaya devam etmektedir.

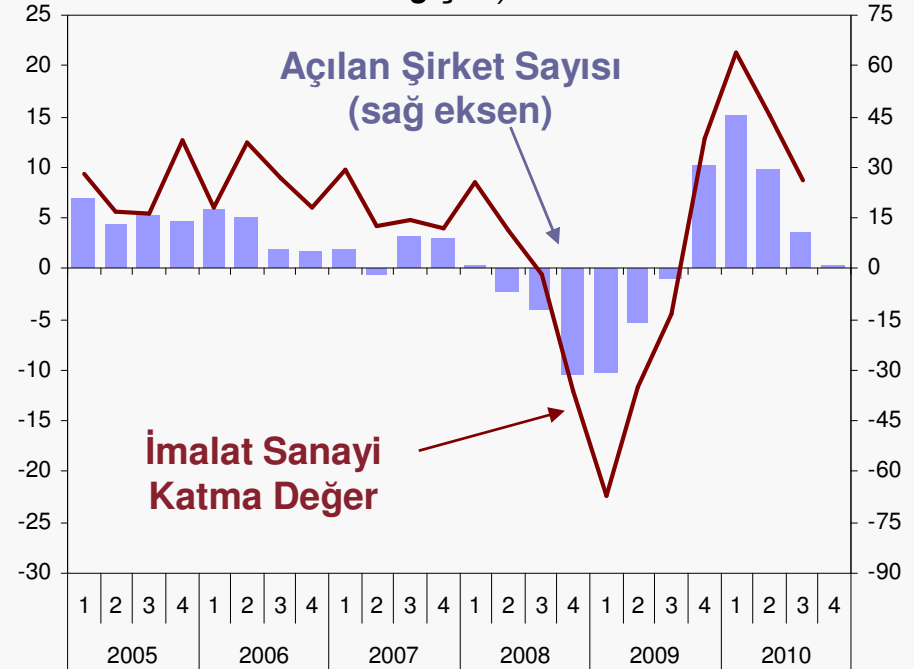
Karşılıksız Çıkan Çek Adedinin Takas Odasına İbraz Edilen Toplam Çek Adedine Oranı (Yüzde)
(Yüzde)



2009	2010-II	2010-III	2010-IV	2011 Şubat
7.66	3.87	3.63	3.94	2.58

Kaynak: BTOM , TCMB

Açılan Şirket Sayısı ve GSYİH İmalat Sanayi
(Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde değişim)



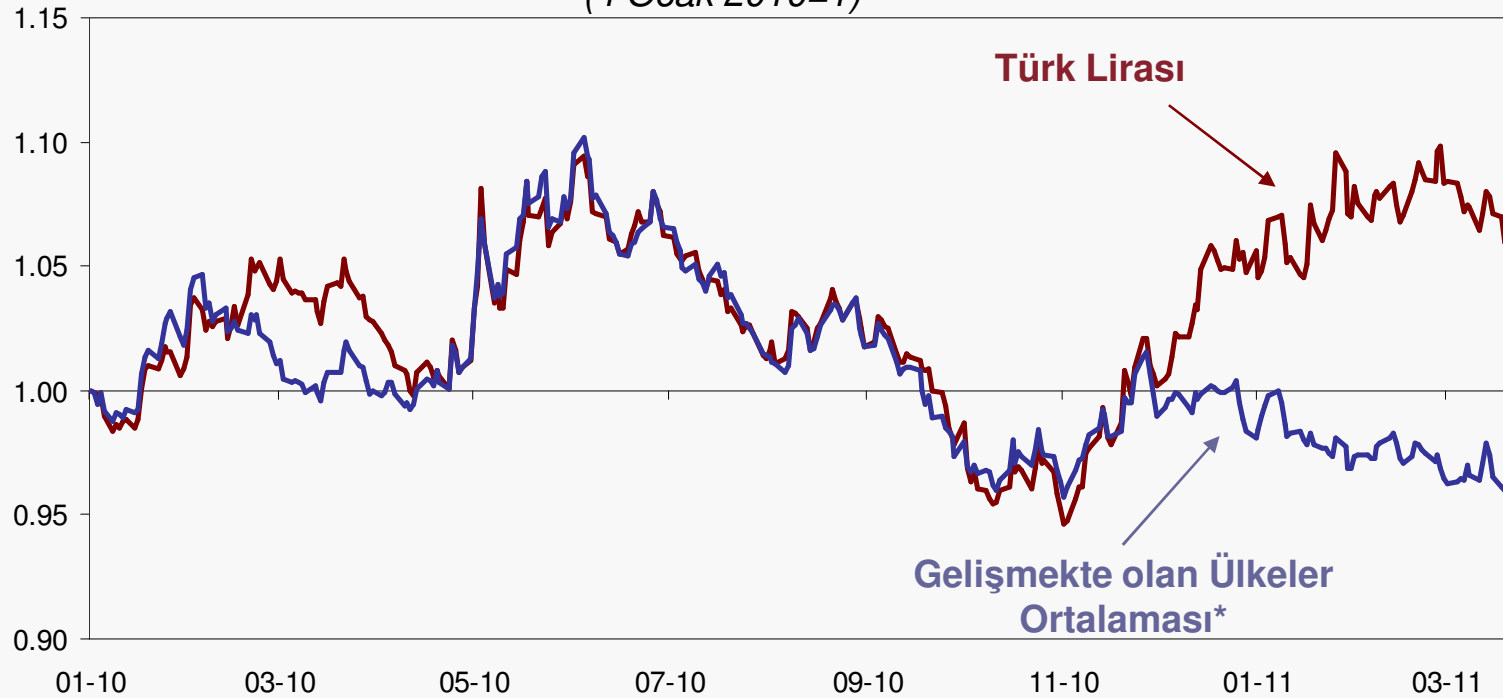
Yüzde Değişim	09-III	09-IV	10-I	10-II	10-III	10-IV
İmalat Sanayi	-4.5	12.8	21.2	15.2	8.7	
Açılan Şirket	-2.8	30.5	45.1	29.1	10.7	0.5

Kaynak: TOBB, TÜİK, TCMB

Döviz Kuru Gelişmeleri

Son dönemde Türk lirası ile diğer gelişmekte olan ülkelerin para birimlerinin değerleri arasında bir farklılaşma yaşanmıştır.

ABD Dolarının, Türk Lirası ve Diğer Gelişmekte olan Ülkelerin Para Birimleri Cinsinden Değeri
(4 Ocak 2010=1)

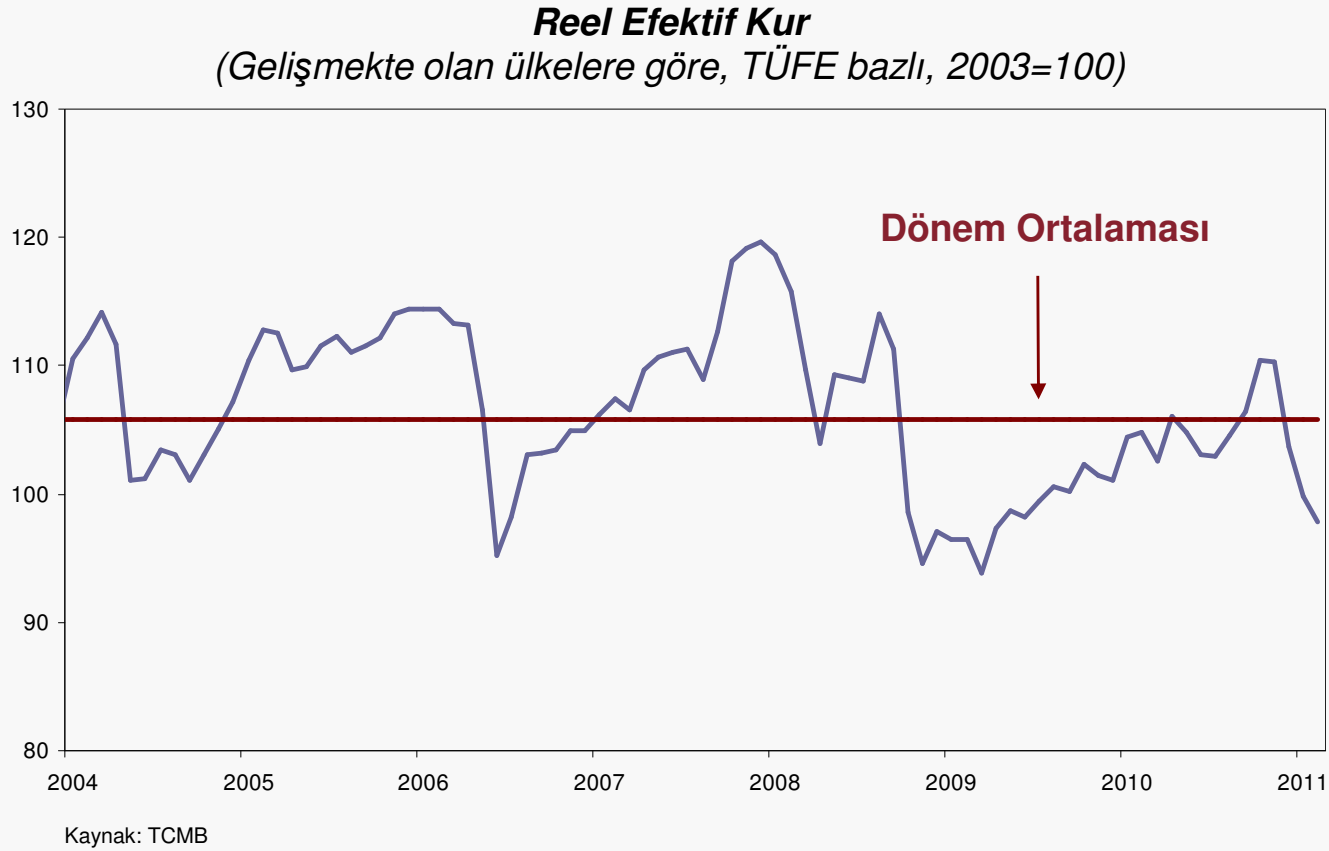


*Brezilya, Şili, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Meksika, Polonya, G.Afrika, Endonezya, G.Kore, Kolombiya.

Kaynak: Bloomberg, TCMB

Reel Kur Gelişmeleri

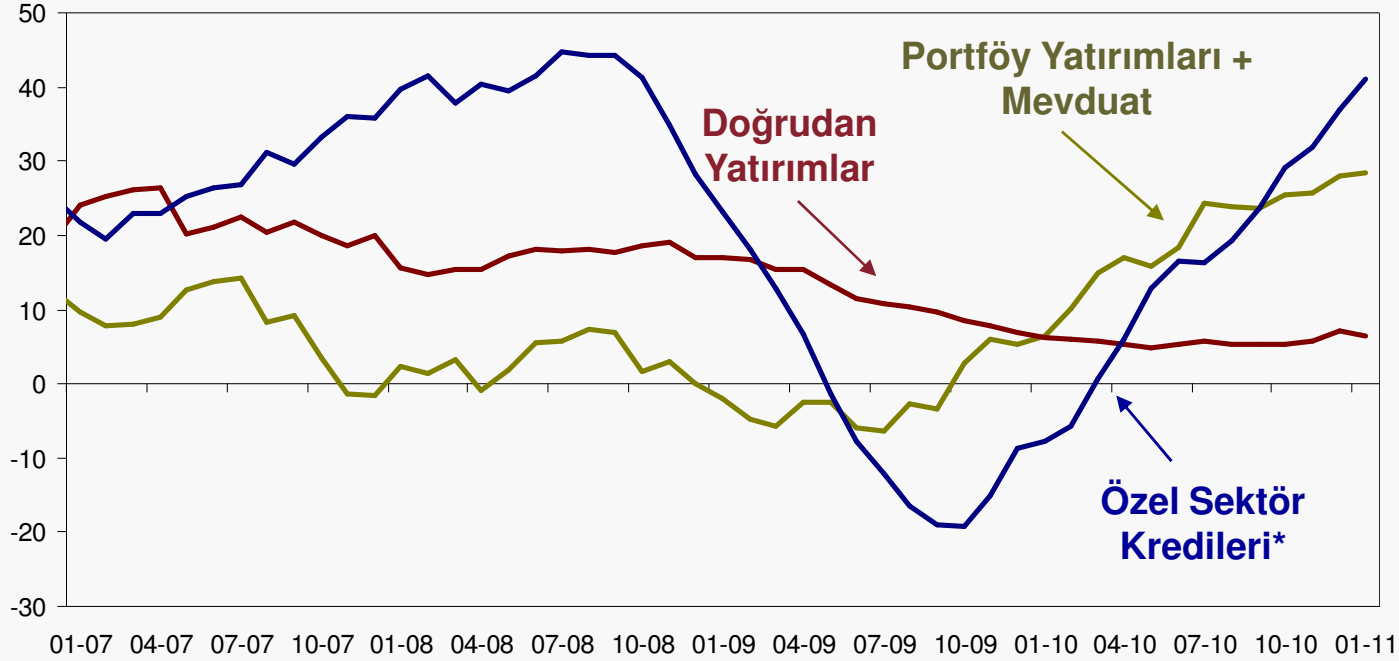
Türk lirasının gelişmekte olan ülkelerin para birimleri karşısındaki değeri, enflasyon etkisinden arındırıldığında dönem ortalamasının altında bir seyir izlemektedir.



Sermaye Akımları

Küresel krizden bu yana diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sermaye akımlarının kompozisyonunun değiştiği, doğrudan sermaye yatırımlarının payının azalırken, portföy yatırımlarının payının arttığı gözlenmektedir.

Ödemeler Dengesi Alt Kalemleri
(12 aylık birikimli toplam, milyar ABD Doları)

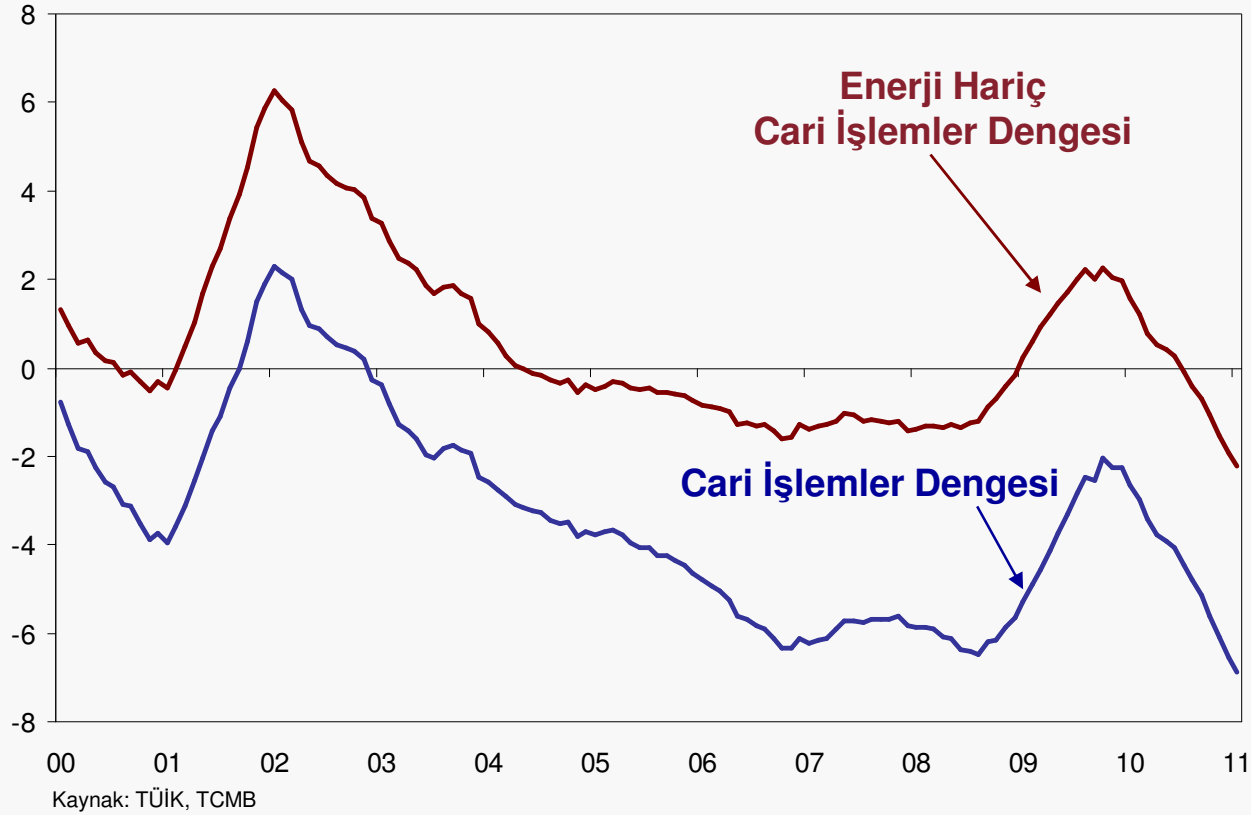


* 32 sayılı kararda yapılan değişikliğin etkisinden arındırılmış
Kaynak: TCMB

Cari Açık Gelişmeleri

Alınan tedbirler, son dönemde cari açığa meydana gelen artışın önceden öngörölmüş olması ile ilişkilidir.

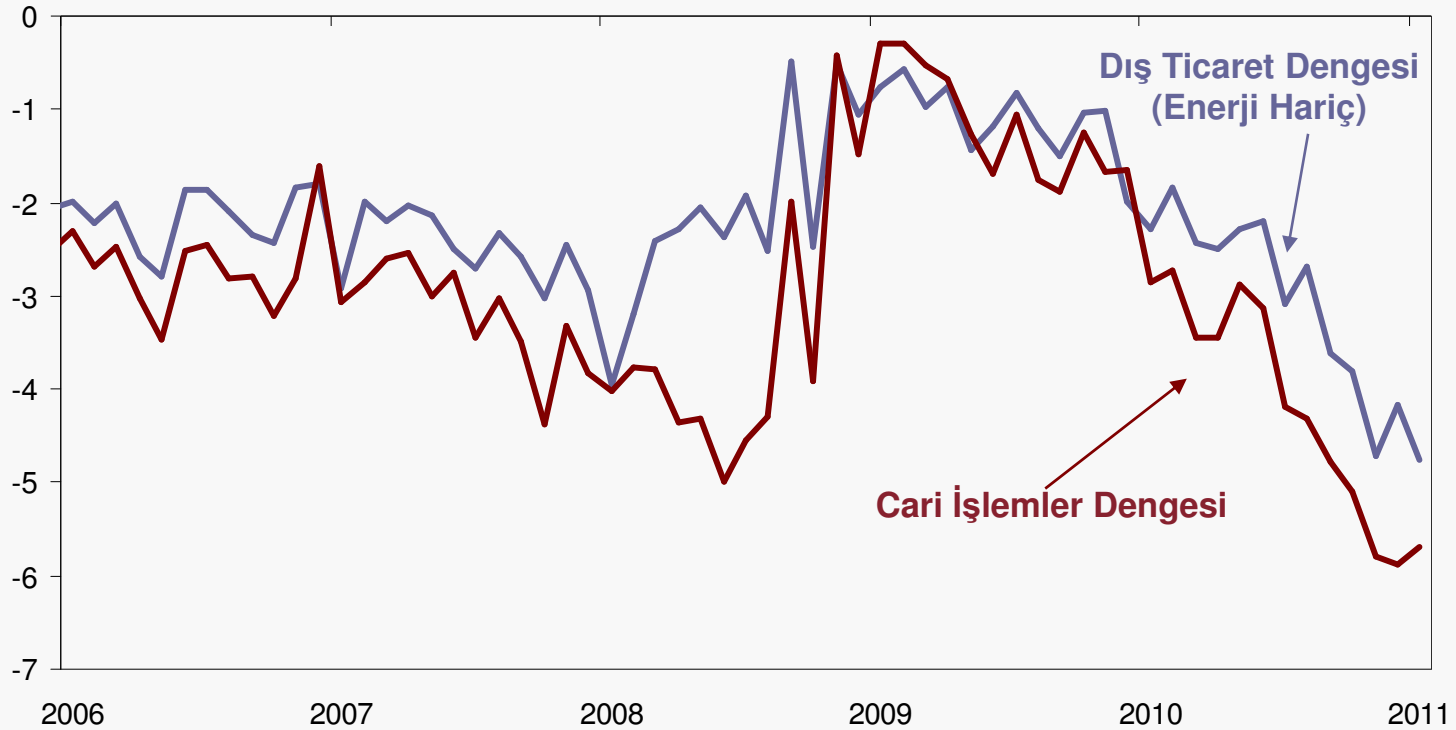
Cari İşlemler Dengesi
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



Cari Açık Gelişmeleri

Mevsimsellikten arındırılmış cari açık ve dış ticaret açığı verilerinde bir düzelme görülmektedir. Alınan tedbirlerin dengeleyici etkilerinin yılın ikinci çeyreğinden itibaren belirginlik kazanacağı tahmin edilmektedir.

Enerji Hariç Dış Ticaret Açığı ve Cari İşlemler Dengesi
(Mevsimsellikten arındırılmış, milyar ABD doları)

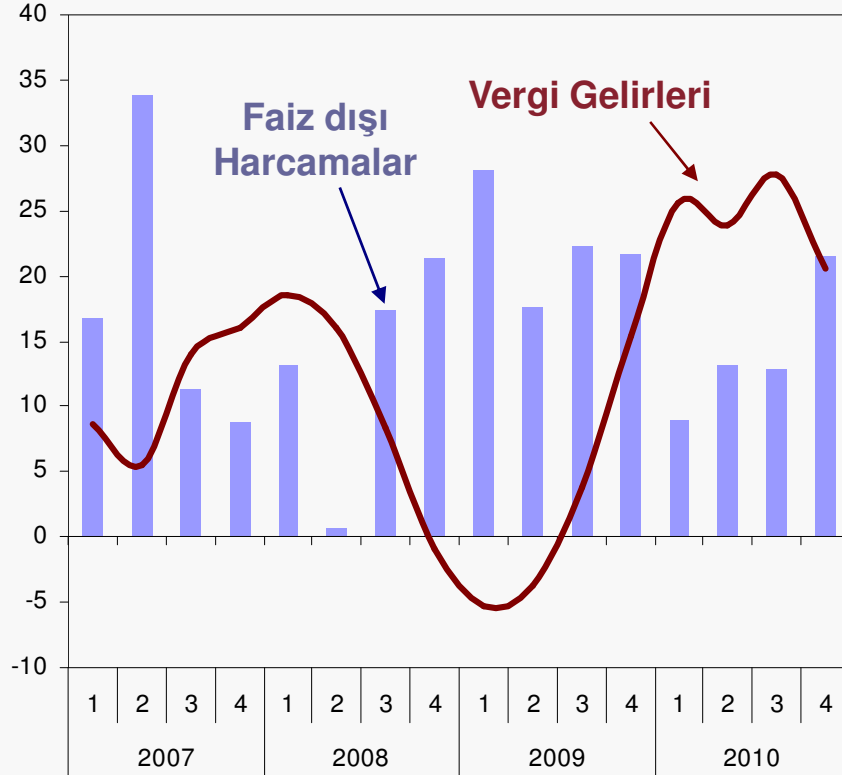


Kaynak: TÜİK, TCMB

Kamu Maliyesi

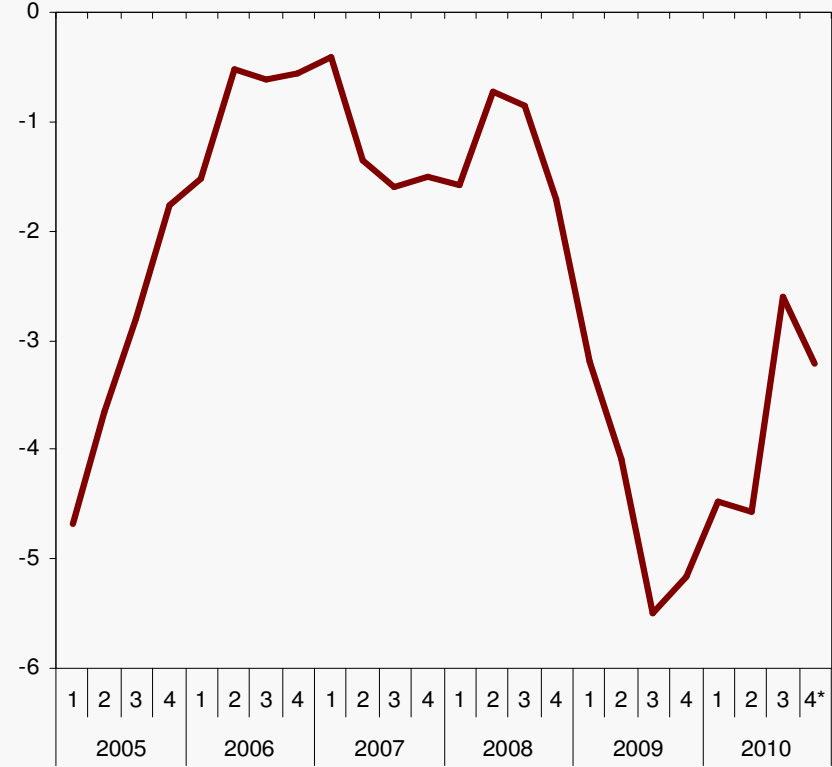
İktisadi faaliyetteki güçlü toparlanma ile sağlanan ek gelir artışının bir bölümünün kamu borcunun azaltılmasında kullanılması, mali disiplinin süreceğine ilişkin beklentileri olumlu yönde etkilemiştir.

Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri ve Faiz Dışı Harcamalar
(Yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Maliye Bakanlığı , TCMB

Hazine Nakit Dengesi
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



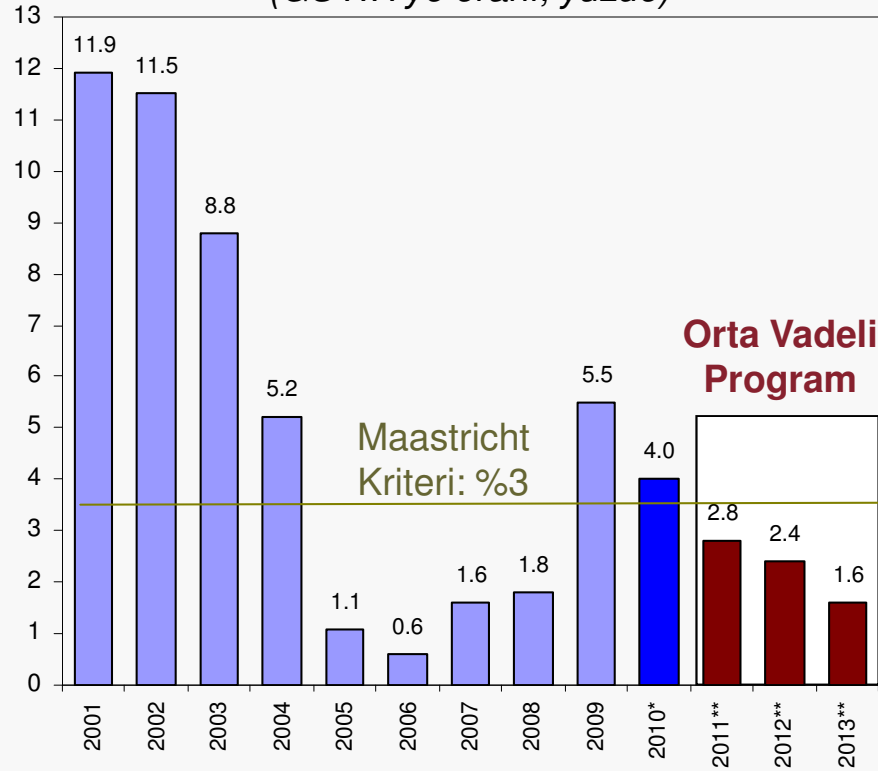
*Tahmin

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TÜİK, TCMB

Kamu Maliyesi

Bütçe açığının GSYİH'ye oranının 2011 yılı içinde Maastricht kriterinin altına gerileyeceği, kamu borç stoku oranındaki azalışın 2011-2013 döneminde devam edeceği öngörülmektedir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı
(GSYİH'ye oranı, yüzde)

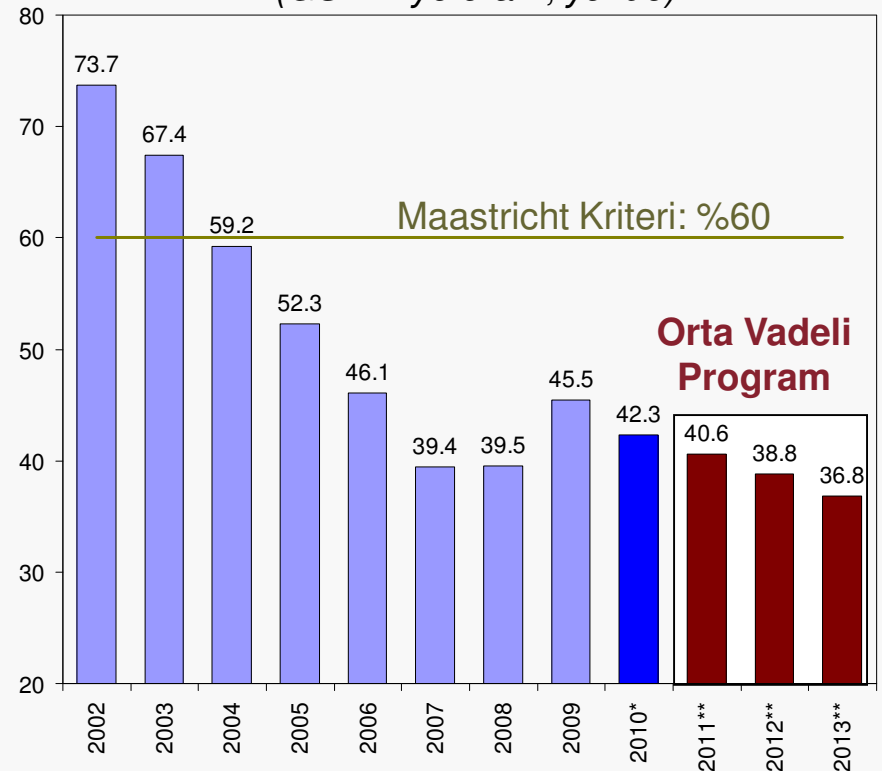


* Tahmin

** Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program

AB Tanımlı Kamu Borcu
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



* Tahmin

** Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

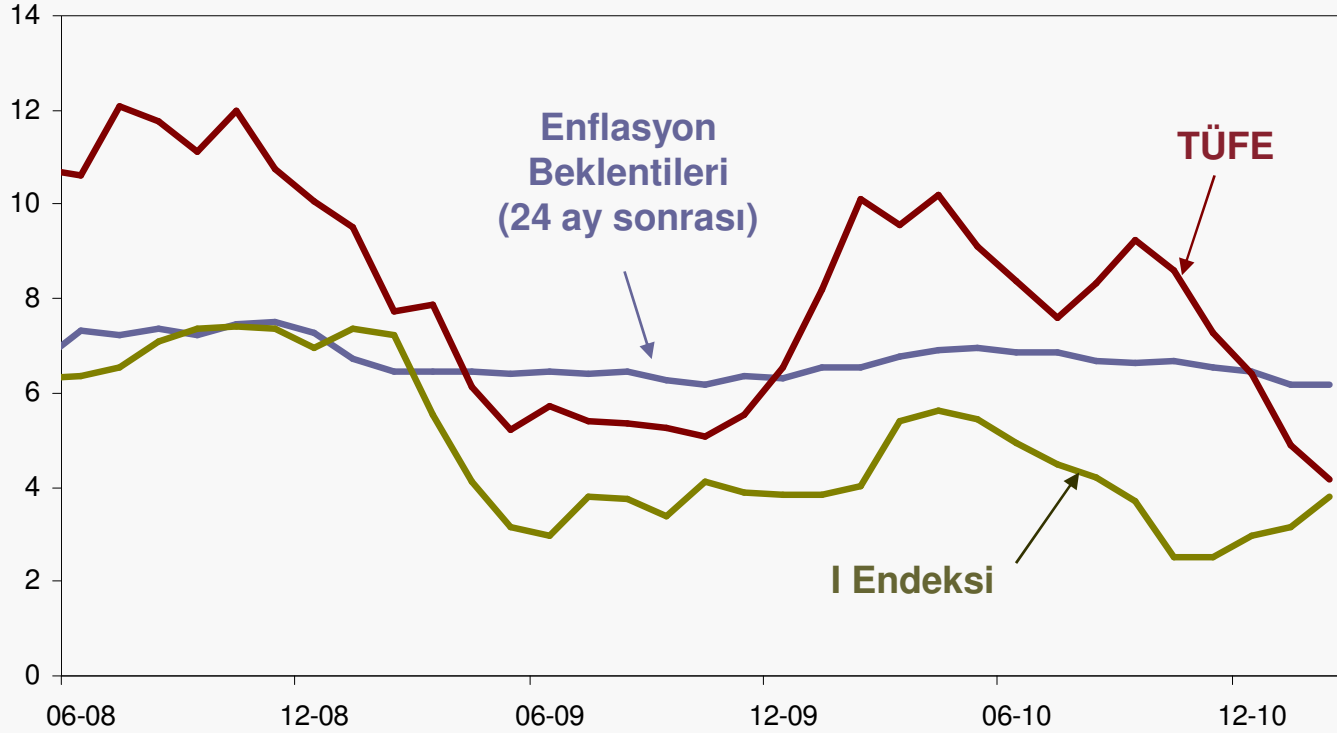
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

III. Enflasyon Gelişmeleri

Enflasyon Gelişmeleri

Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan arz yönlü şoklara rağmen, fiyatlama davranışlarında bir bozulma gözlenmemekte, çekirdek enflasyon göstergeleri orta vadeli hedeflerle uyumlu düzeyini korumaktadır.

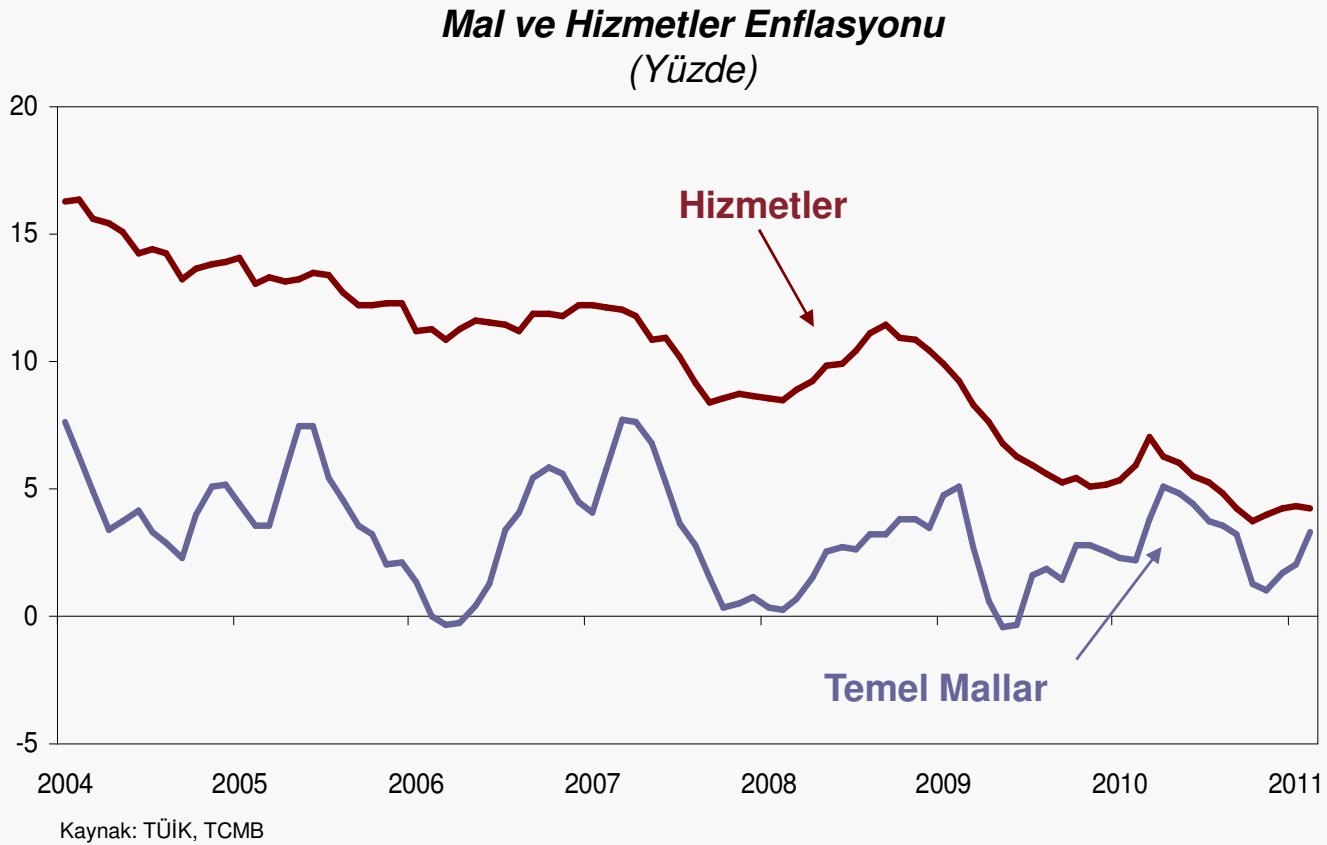
Enflasyon ve Beklentiler
(Yüzde)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Enflasyon Gelişmeleri

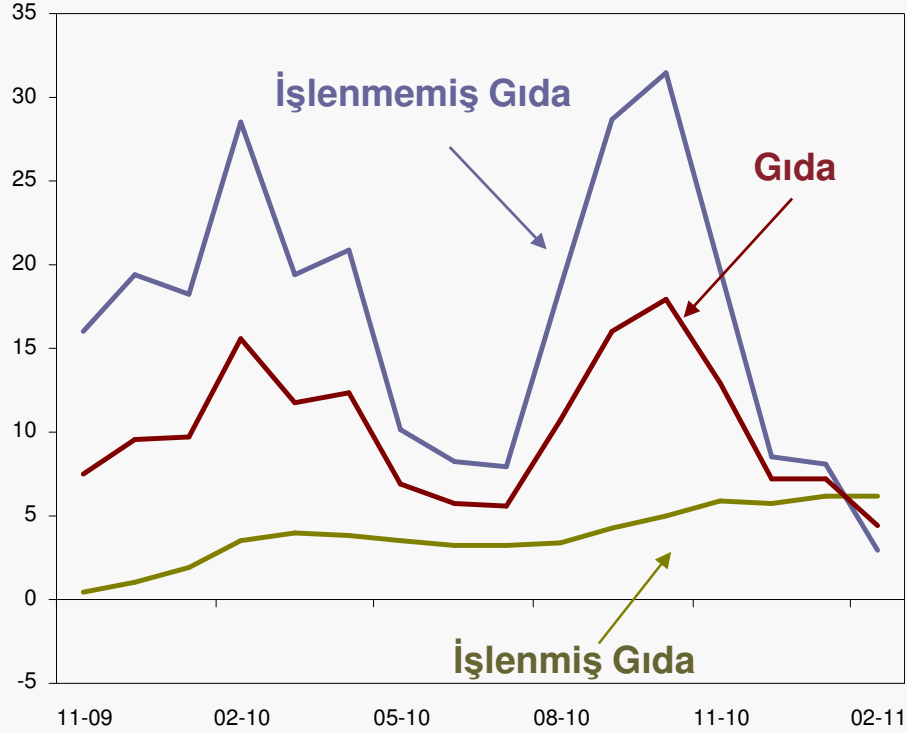
Hizmet enflasyonunun düşük seyrini korumaktadır. İthalat fiyatlarındaki artışın etkisiyle temel mallar fiyatları enflasyonunda bir miktar yükseliş yaşanmıştır.



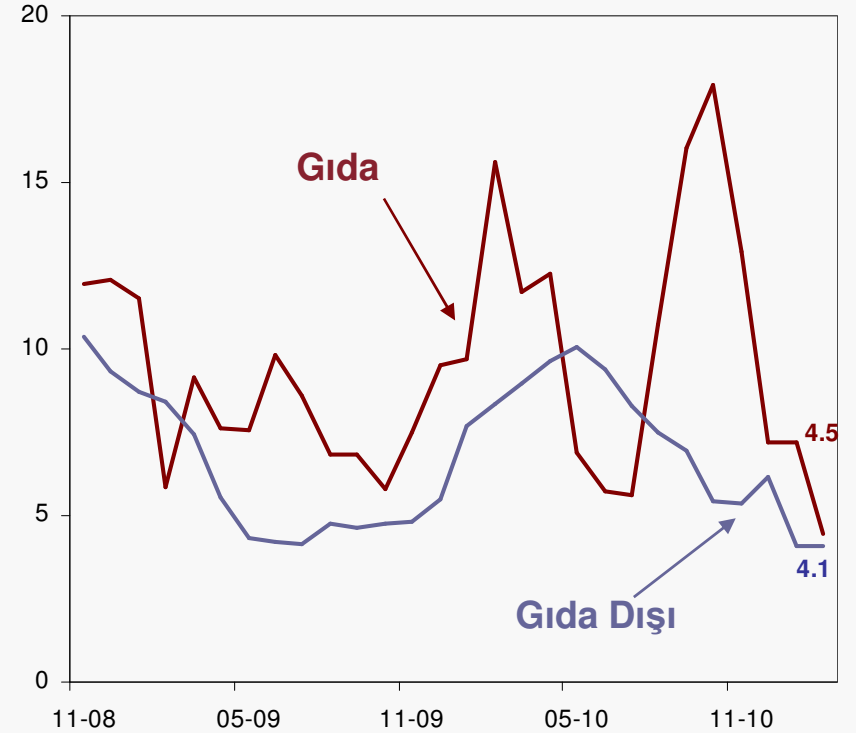
Enflasyon Gelişmeleri

Uluslararası gıda fiyatlarındaki artış eğilimine paralel olarak işlenmiş gıda enflasyonunun önümüzdeki dönemde kademeli olarak yükseleceği tahmin edilmektedir.

Gıda Fiyatları Enflasyonu
(Yüzde)



Kaynak: TÜİK, TCMB



Kaynak: TÜİK, TCMB

IV. Para Politikası

Yeni Politika Araçlarına Duyulan İhtiyaç

- 2009 yılı ortasında iktisadi faaliyette başlayan hızlı toparlanmanın, 2011 yılında iç ve dış talep açısından daha dengeli bir seyir izlemesi, finansal istikrar çerçevesinde önem taşımaktadır.
- Merkez Bankası'nın Kasım ayından bu yana aldığı tedbirler özellikle ithalattaki yavaşlamayla toplam talebin bileşimini dengeleyerek makro finansal riskleri azaltmayı amaçlamaktadır.
- Bunun yanı sıra, alınan parasal sıkılaştırma kararları enflasyon üzerindeki iç talep kaynaklı baskıları sınırlandıracaktır.

Politika Araçlarının Çeşitlendirilmesi

- İçinde bulunduğumuz konjonktürde, sadece politika faizi ile hem fiyat istikrarını hem de finansal istikrarı birlikte sağlamak mümkün görülmemektedir.
- Çözüm: Faiz dışı araçların, ilgili tüm kamu otoriteleri ile birlikte eşgüdüm içinde kullanılması
- Araçlar:
 1. Zorunlu karşılık oranları
 2. Merkez Bankasının likidite yönetimi
 3. Sermaye karşılık oranları
 4. Likidite yeterlilik oranları
 5. Vergiler
 6. Faiz dışı harcamalar

Para Politikası Uygulamalarındaki Aşamalar

- **1.Aşama:** Tam Likidite Desteği (Lehman Brothers'ın iflas etmesinin ardından, Eylül 2008)
- **2.Aşama:** Çıkış Stratejisi (Nisan 2010)
- **3.Aşama:** Yeni Politika Bileşimi (Kasım 2010 ve Sonrası)

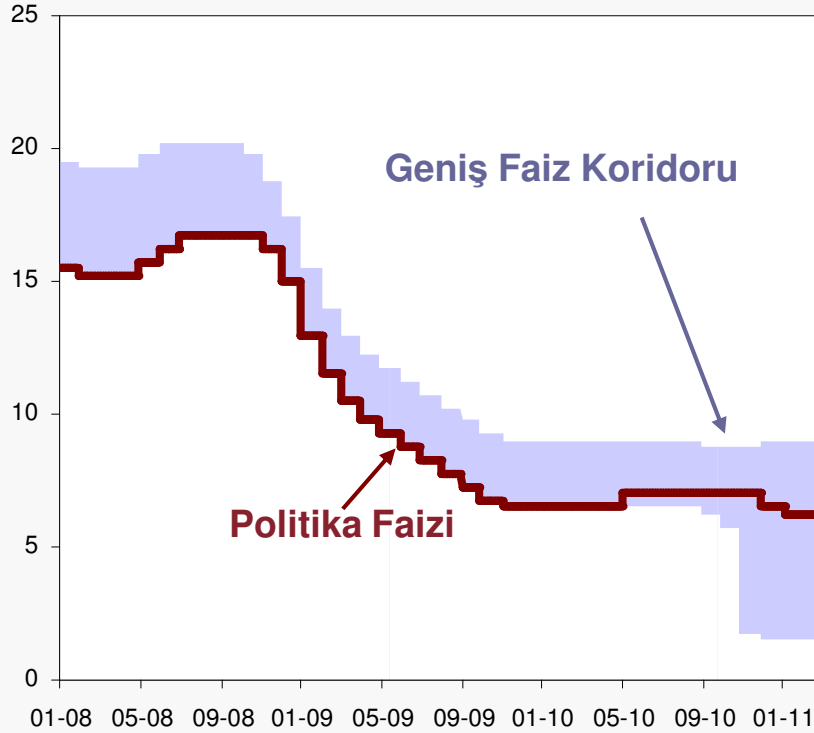
Finansal İstikrar: Hedefler

1. **Borçluluk oranları:** *Daha çok özkaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma*
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Risk bilincinin ve farkındalığının artırılması, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin daha etkin sağlanması*

Politika Faizi ve Zorunlu Karşılık Oranları

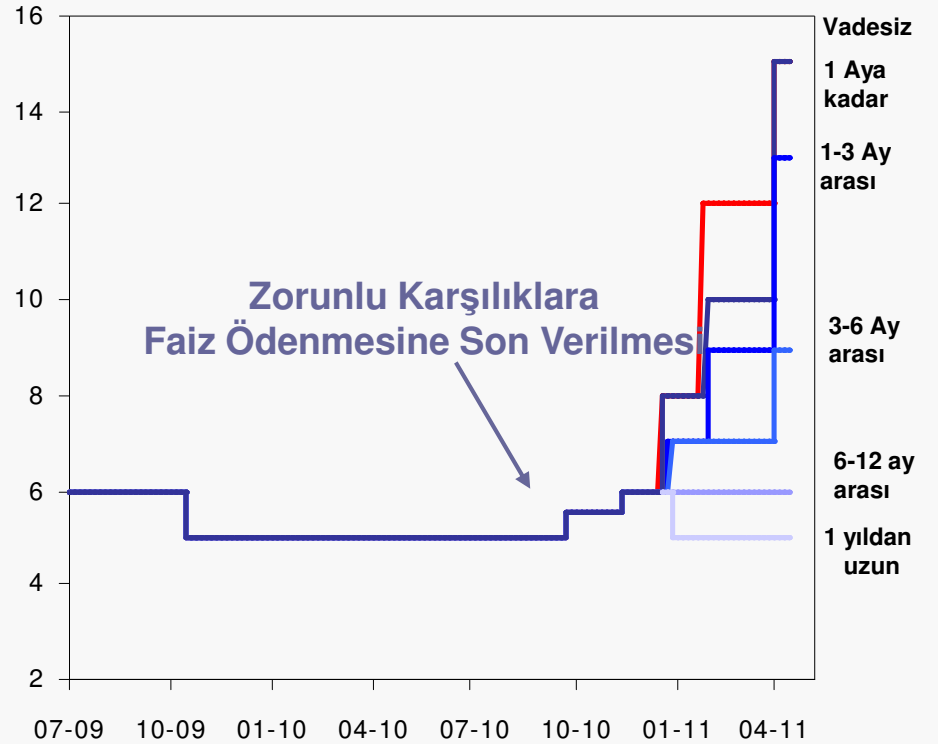
Düşük düzeyde bir politika faizi, geniş bir faiz koridoru ve yüksek düzeyde zorunlu karşılık oranlarından oluşan politika bileşiminin sıkılaştırıcı yöndeki etkileri izlenecek ve gerekli görüldüğü takdirde aynı doğrultuda ilave tedbirler alınabilecektir.

Politika Faizi ve Faiz Koridoru
(Yüzde)



Kaynak: TCMB

Zorunlu Karşılık Oranları
(Yüzde)



Kaynak: TCMB

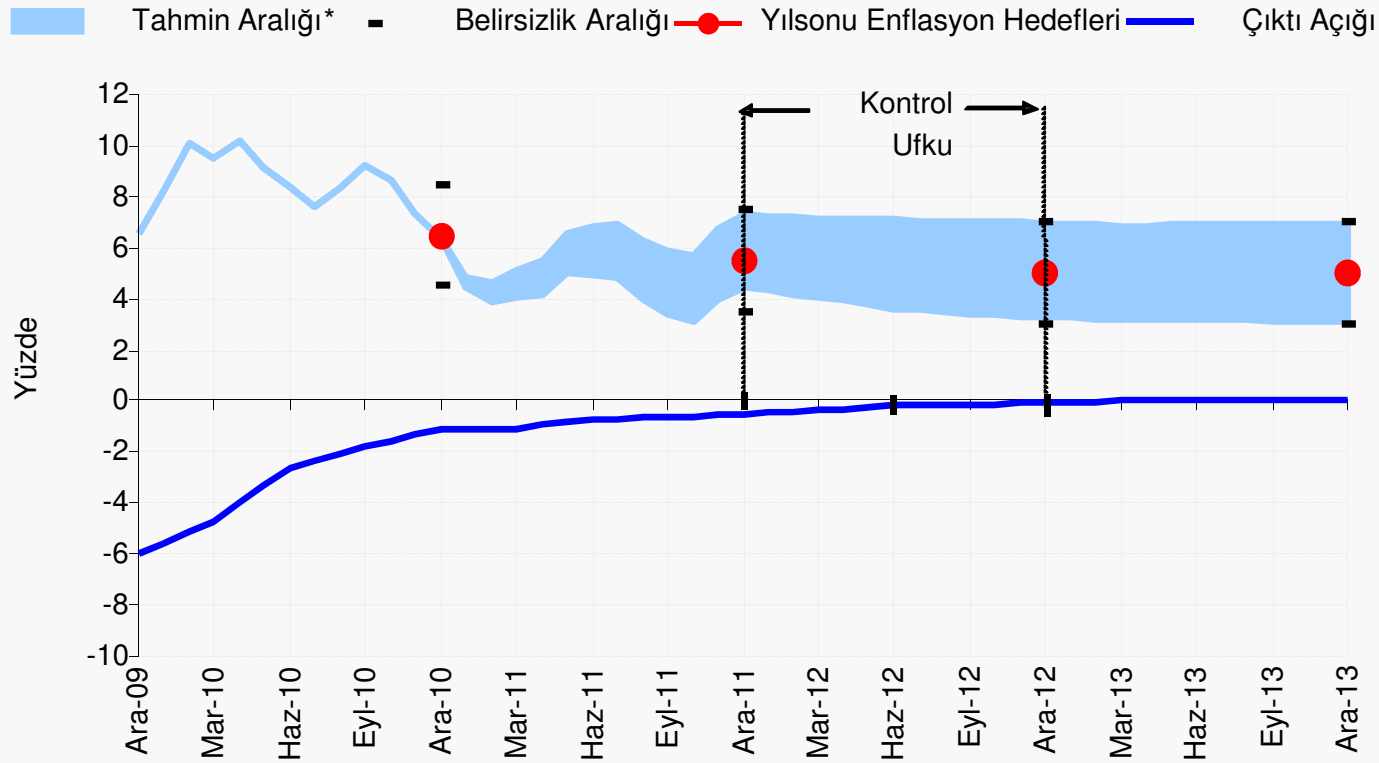
Alınan Diğer Önlemler

1. Mali disiplin
2. Dövizle endeksli kredi verilmemesi
3. Yurt içi Türk Lirası Tahvil ihracına izin verilmesi
4. Kredi/Değer oranının sınırlandırılması
5. Bazı tüketici kredilerinin kullanılmasında vergi artışı yapılması
6. Kredi kartlarında asgari ödeme oranlarının artırılması

Fiyat İstikrarı

Enerji ve diğer emtia fiyat artışlarının sonucunda yıl sonunda enflasyonun yüzde 5,5'lik hedefin bir miktar üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Enflasyon ve Çıktı Açığı Tahminleri



Kaynak: TCMB

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Ankara Sanayi Odası Sunumu

Durmuş YILMAZ
Başkan

25 Mart 2011